PAJTÁS

VIVIENNE REED

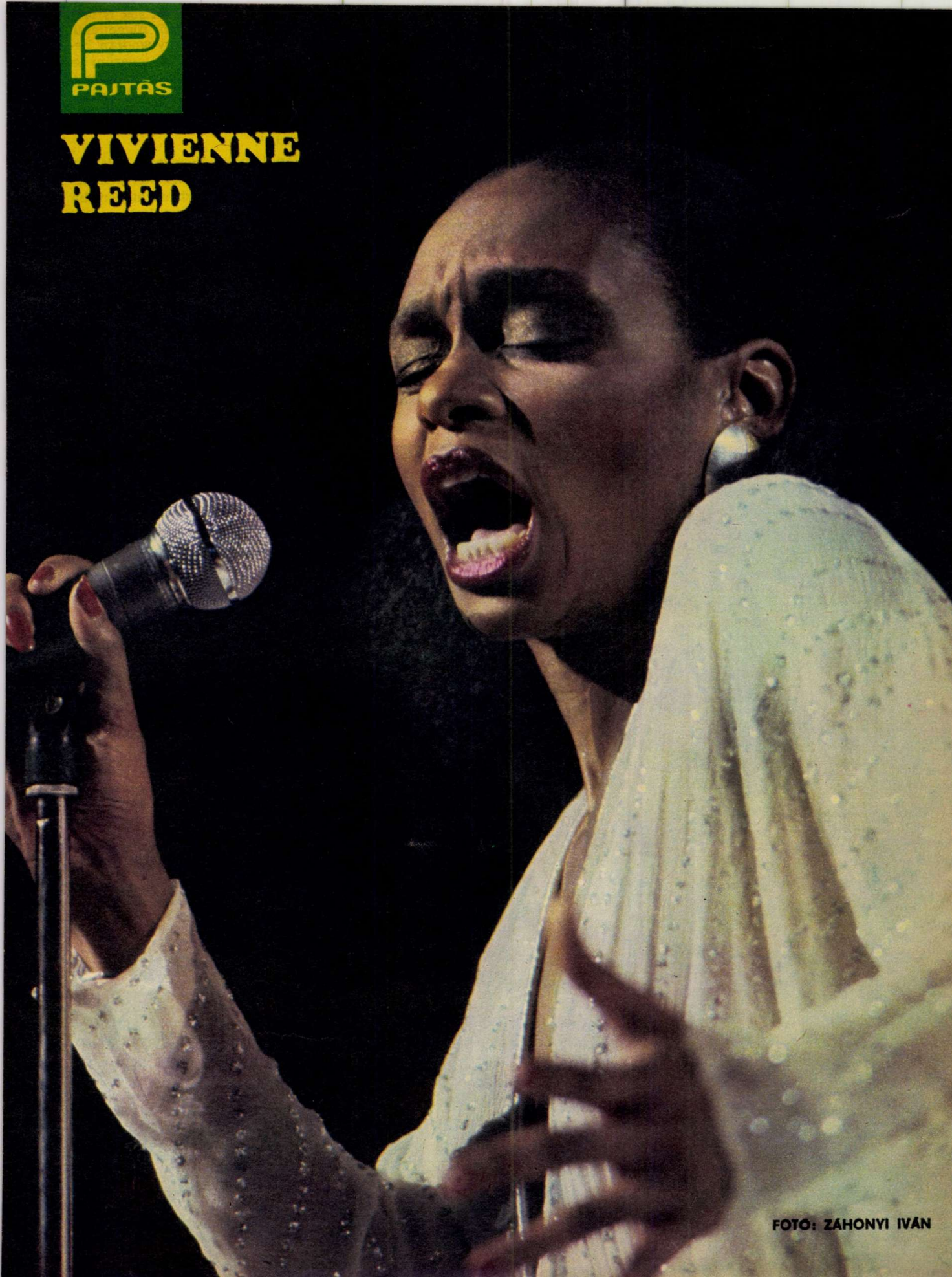

FOTÓ: ZÁHONYI IVÁN

magyar rockzene. Sok ez a húsz év vagy kevés? Az értékeléshez sok, villanásnyi emlékezéshez éppen elég. A születésnappal a műfaj kilépett a tinikorból, amit a lendületesség, a fiatalosság jellemez. Manapság sokan visszasírják az úgynevezett „aranykort", amikor még zenéltek a zenészek, amikor még nem nyomta rá a dallamra a bélyegét az üzlet, amikor még „kissrác" volt a műfaj. A pop- és a rockzene fölött azonban hiába kongatták meg oly sokszor a vészharangot. „Korunk népzenéje" él, a rock ma az egyik legnépszerűbb és legnagyobb tömegbefolyású műfaj.

Háttal a dübörgésnek

Charles Reich ideológus írja: „A rock magába foglalja az összes olyan amerikai és afro zenei stílust, amely a country, a western és a rhythm and blues elemeiből, hagyományaiból táplálkozik, s a legkülönfélébb zenei a viszonylagos monotóniát, a jazzből az improvizáció bőségtárát, a rock and rollból a ritmus erőteljességét, a countryból a népzenei elemeket, a skiffle-ből a közvetlen előadásmódot."

Ha megnézzük a hazai rockhelyzetet, meglehetősen keveset találunk a fenti meghatározásból. A hazai rockstílus palettáján színesedést láthatunk ugyan, de korántsem olyat, mint azt egy ilyen komoly ünneptől elvárhatnánk. Ma már egy tucat együttesünk sincs, amely egy-egy koncertje alkalmával képes megtölteni egy rockarénát. Nézzük meg: az első vonal milyen stílust képvisel? Karthago, Korál, Edda: Rock, rock, koncertrock. Úgy látszik, a Korál második lemezével hátatfordított a dübörgésnek. A Hobo Blues Band közönségsikere vitathatatlan: jó a zene, de mintha képtelenek lennének az újításra. Az Új Skorpió — valóban szupertrió Frenreisz Károly akarása és ötlettára kifogyhatatlan; a V'Moto Rock pedig a műfaj meglepetése. No szereti, mintha egy kicsit sok is lenne a dicséretekből. Ettől függetlenül Presser és csapata nyugodtan beszállhatna a nemzetközi mezőnybe. Oda, ahol az Omegát már számon tartják: egyetlen „húszéves" csapatunk szívóssága emberi, szakmai, zenei tehetsége alapján valóban „szuperbanda"!

Külön téma a Fonográf. 1974 óta megjelent öt nagylemezüket nem lehet semmilyen stíluskategóriába szorítani, „csupán" zenéltek — azt viszont remekül tették. A hetvenes évek közepétől félreálltak, Szörényi Levente csapatában azonban mindig ott van a meglepetés, a visszatérés lehetősége.

Nem sok, mintegy négy-ötéves múltra tekintenek vissza a hazai countryműfaj legjobbjai: a 100 Folk Celsius, az Interfolk és a Bojtorján. Elérték azt, hogy ma elmondhatjuk: countrynk is van.

SZÖRÉNYI LEVENTE
– FONOGRÁF –

HUNGÁRIA EGYÜTTES

KFT EGYÜTTES

ROCK-SOKK

SZÖVEG HELYETT —SZÖVEGELÉS

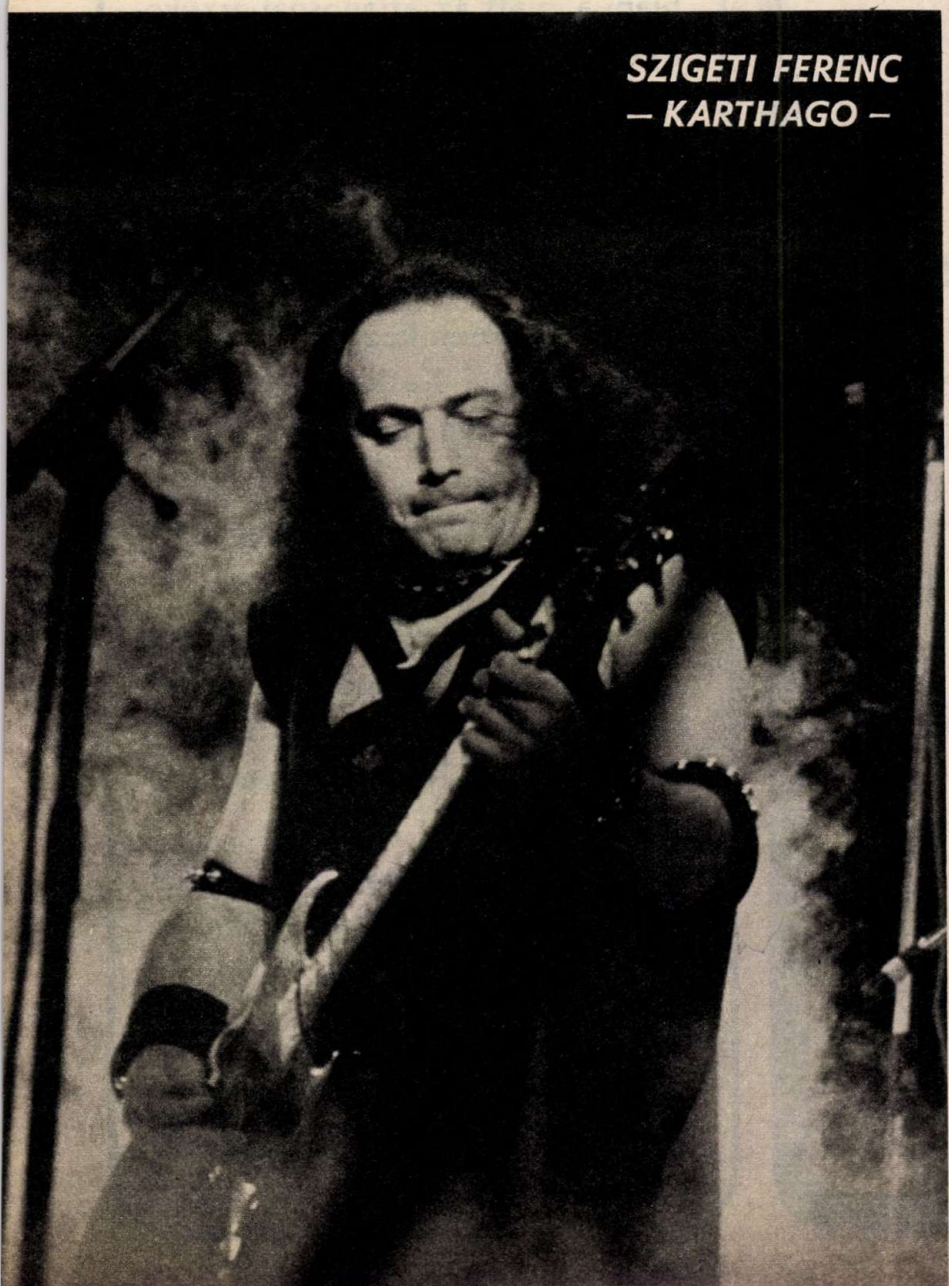

SZIGETI FERENC
— KARTHAGO —

Érdekesen formálódott az új hullám sorsa. Az elismert és támogatott GM 49 és a KFT mellett kialakult a sokkal népszerűbb „illegális" (nem hivatalos) új hullám. Ha megnézzük a hazai rockzene történetét, megkockáztatjuk: az új hullám és művelői nem lesznek igazán népszerűek. A meglehetősen szabad művészeten, a rockon belül ez a feltörekvő nemzedékek „balhéja".

Jampec íz, show-bombával

Talán furcsa, de magyar népi rockot játszó zenekart elvétve találunk. A Kormorán külföldön óriási népszerűségnek örvend — nem úgy idehaza.

Az East első — egyébként remek — lemezére nyugaton is „ráharaptak". Csodálatos hangszeres felkészültség jellemző az öt zenészre, s az Eastnél megvalósult, amit oly sokan áhítanak rockberkekben: zenéjüket hallgatva feltűnnek a jellegzetes kelet-európai hangulatok.

Eredeti rock and roll alkotást alig találhatunk. A Hungária profi módon tolmácsolt utánérzései népszerűek, visszahozzák a beat előtti jampec ízeket — óriási nosztalgia show-bombába csomagolva. Kristály Kriszta sorolható ide többek között, de az árnyékosabb oldalra. A sok előadó ellenére a rock színpadán nem népszerű a szólista. Kivétel is akad, ő a szó legszorosabb értelmében profi: Koncz Zsuzsa.

Nálunk jobbára az esti bömböldékben népszerű a diszkó, élőben a KKP, a Neoton Família, Szűcs Judit, s a nemrég hozzájuk csapódott Soltész Rezső képviseli ezt a vonalat.

Szerelem és vándorlás

Ha megvizsgáljuk a fent említett diszkóelőadók szövegeit, rájöhetünk, hogy témáik egyenes leszármazottai a hatvanas évek melankólikus táncdalszövegeinek. Jobbára frázisok, könnyen megjegyezhető, jól dúdolható minirefrének.

A másik oldal a versszövegeké. Bródy János és Adamis Anna eddigi lemezeik alapján elsők. Sztevanovity szövege sajátos légkört teremt (igaz, itt sokat jelent az LGT zenéje), Horváth Attilát a Korál és a Piramis lemezeiről ismerjük, nála még nem kiforrott a profil. Sokszínűségéről ismert a Rockszínház egyik alapítója, Miklós Tibor, s nem lenne teljes a névsor az évenként meglepetést nyújtó Demjén Ferenc említése nélkül. Sajnos, a másod- és harmadvonalban még mindig meglehetősen sok a giccs, semmitmondó szöveg, ez ugyanúgy vonatkozik a szólistákra, mint jó néhány kőkemény rockbandára. A különbség csupán annyi, hogy míg a népszerű szólisták a jelzőkkel telített, kiapadhatatlan szerelmi témát választják, addig a „beton-rockosok" a vándorlás, a kilátástalanság, az útkeresés témáját és a pénz fölöslegességét variálják — nemegyszer meglepően furcsa megfogalmazásban.

Zoltán János

(Következő számunkban: A RICSE RICSAJA)

EGY KIS TURPISSÁG

MEGLEPŐ GYŐZELEM

ERŐFÖLÉNYES LÁNY

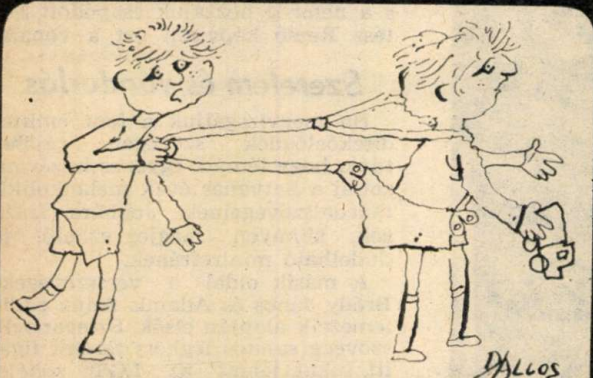

ERŐSZAKOS JÁTÉKSZERZÉS

ERŐPRÓBA

Pályázat!

Kedves barátunk!

1982. szeptember 2-ától játsszák a mozikban Markos Miklós „Rohanj velem" című filmjét, amelyet Asperján György írt saját, azonos című regényéből.

A film hősei otthontalan, beteg kamaszok, akik a szülői szeretet hiánya miatt az átlagosnál érzékenyebben reagálnak az őket körülvevő felnőtt világ jelenségeire. Vagánykodásuk, hősködésük, ideálkeresésük vonzza őket egymáshoz és taszítja egymástól, valamint zárt világuk felnőtt szereplőihez.

A film három központi figurája Csikós tanár úr, Katica nővér és Kohan Imre. A film végén sorsuk nyitott marad.....

Te hogyan folytatnád élettörténetüket?

Ha van kedved, írd meg nekünk a MOKÉP címére Budapest, 1054 Báthori utca 10. Ne feledd a borítékra ráírni a „Rohanj velem" jeligét.

A legsikeresebb pályaművek beküldői között könyveket és filmplakátokat sorsolunk ki.

PÁLYÁZAT!

Beküldési határidő: 1982. dec. 31.

HAJÓ A HAJÓBAN

A „Jónás" csaknem harmincméteres torka
A hajó 205 méter hosszú, 800 tonna terhet szállít, 6,65 méterre merül, és óránként 27 kilométeres sebességgel halad

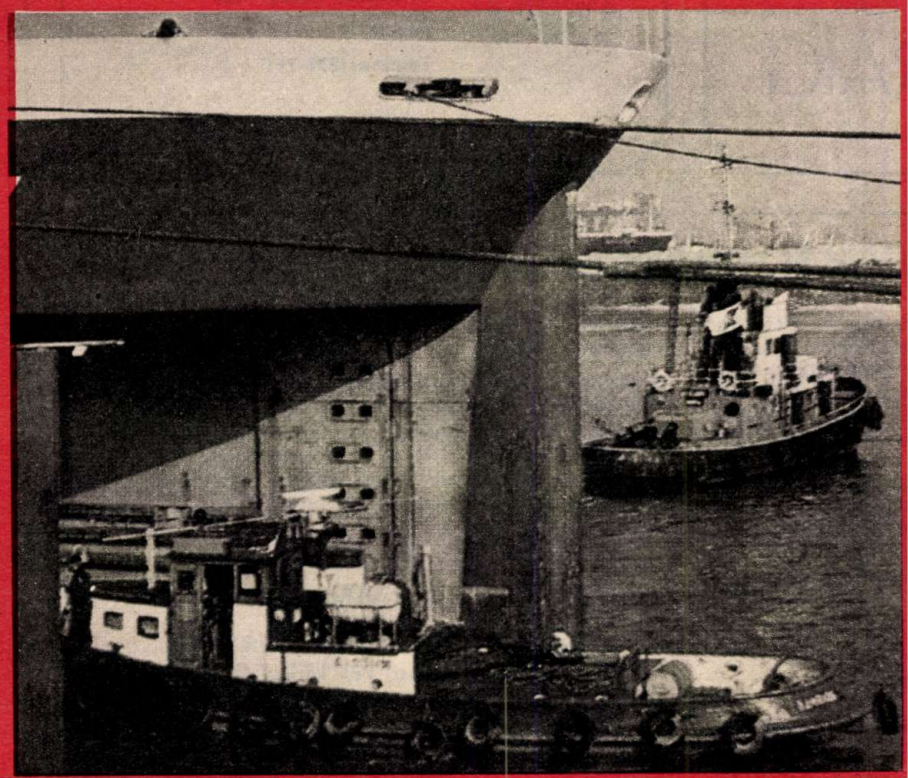

A szállítandó teher egyszerűen beúszik a hajó gyomrába

Fotó: Hobby

A bibliai történet szerint Jónás a cethal gyomrában épségben tett meg hosszú utat. Miért ne lehetne hasonló módon a folyami hajókat átvinni a tengeren – támadt az ötlet.

A hajókázás e különös formáját a duisburgiak valósították meg némi változtatással. Építettek a szuper tankhajók mintájára – de fele nagyságban és más formában – egy huszonegy ezer tonnás tankhajót. A hajó orrába két külön-külön, illetve egyszerre is nyíló kaput szereltek. Ezen haladhatnak be a szállításra váró hajók, és az alagútszerű részt még zsilipelhetővé is tették. A hajógyomorban két uszály és rengeteg áru fér el. Hogy mi ebben az új? Kisebb méretű hajókat biztonságosan és kellő terheléssel át lehet szállítani az óceánon. Bent a hajó gyomrában rögzítik a kishajókat, amint a kikötőbe ér az anyahajó, kioldozzák és kiúsztatják a folyami hajókat.

Az első ilyen utat a Baco-Liner 1. nevű szállítóhajó Brémából Nigériába tette meg. A két hajón kívül nyolcszáz tonna hasznos terhet szállított ötszáz konténerben a fedélzetén és a „gyomrában".

A biztonságos szállítás hátránya egyfajta lassúság, hisz a Baco csak huszonhét kilométeres sebességgel halad óránként. Előnye, hogy olcsó és megbízható. Egy Baco építése hetvenmillió nyugatnémet márkába kerül. Megéri? Nem tudjuk. Hogy épülnek-e még újabbak, azt majd a jövő dönti el.

3...2...1...0...START!
a gyermekvilág csodáival,
játékaival vár a

BUDAPESTI
VIDÁMPARK

NAPONTA
10-20 ÓRÁIG

PÁLYAVÁLASZTÓ FIATALOK!

Általános iskolát végzett, 15 évesnél nem idősebb fiúkat, lányokat felveszünk az 1983/84-es tanévre, hároméves képzésre. **Fonó-szövő szakmunkástanulónak lányokat,** tanulmányi ösztöndíj: 410-től 750 Ft-ig, **textilnyomó és textilipari gépszerelő tanulónak fiúkat, textilfestő- és kikészítő tanulónak fiúkat, lányokat.** Tanulmányi ösztöndíj: 350-től 790 Ft-ig. A textilnyomó –, festő- és kikészítő, textilipari gépszerelő tanulók az első évben **1500 Ft ruházkodási juttatásban részesülnek. A vidéki tanulók havi 500 Ft különélési pótlékot, a helybeli lakosok 450 Ft társadalmi ösztöndíjat kapnak.**

Havi 90 forintért reggeli, ebéd és vacsora. A vidékiek részére 120 forintért kollégiumi férőhelyet biztosítunk. Ingyenes tankönyv és munkaruha. A szakmunkásvizsga után továbbtanulási lehetőség. A végzett tanulók kereseti lehetősége: havi 3500–4400 forint. Jelentkezni lehet a személyzeti-oktatási osztályon személyesen vagy levél által, szombat kivételével mindennap reggel 7 órától délután 3 óráig.

KISPESTI TEXTILGYÁR

Budapest XVIII., 1184
Fáy út 2.
Telefon: 273-711

NYOLCADIK OSZTÁLYOS ÉS ÁLTALÁNOS ISKOLÁT VÉGZETT LÁNYOK!

Gyárunk 1959 óta képez fonóipari szakmunkásokat a tanulók és dolgozóink megelégedésére. A szakmunkásképző hároméves, amely a fonómunka minden gépére szakmunkás-képesítést ad. Felvételt nyerhet minden egészséges 14—15 éves, általános iskolát végzett lány. A tanítás szeptember 1-től indul. Felvételi vizsga nincs!

Jól képzett nevelők, tanárok és gyakorlati oktatók a szakmát megszerető, szorgalmas tanulóknak a sikeres vizsga letételéhez segítséget nyújtanak.

Juttatások:

— **teljes ellátás** (napi háromszori étkezés) napi 5,— Ft térítésért.

Kivétel nélkül ingyenes a három tanév teljes idejére:

— **leányotthonban történő elhelyezés,**
— **tankönyvek, tanszerek,**
— **munkaruha, fejkendő, munkacipő, iskolaköpeny.**

Ezen felül megilleti a tanulót:

— **tanulmányi ösztöndíj: havi 350—720 forint** (a tanulmányi eredménytől függően) — **szociális ösztöndíj: havi 500,— Ft.**

A szakmunkásvizsga letétele után a kereset **3200—4400 forint** között van.

Részletes tájékoztatónkat kérésedre postafordultával megküldjük. Ha úgy határozol, hogy hozzánk jössz szakmunkástanulónak, akkor a „továbbtanulási jelentkezési lap"-ra kérjük, ezt írd:

„FONÓSZAKMA"
PFV LŐRINCI GYÁR

A jelentkezési lapot kérjük, hogy PFV Lőrinci Gyár személyzeti és oktatási osztály, Budapest, Gyömrői út 85–91. 1183 címre küldd!
Várjuk a jelentkezéseket!

Szept. 30-tól A MOZIK műsorán:

Suli buli

PANNONIA-FILMSTÚDIÓ-BUDAPEST

SSSSSSSSZ

puff

brrr

zanzád

Színes magyar filmburleszk a IV. e legnagyobb balhéiról

a főszereplő diákok: Fetter Gábor, Kassai Gizi, Nagy Lajos
zene: Mericske Zoltán
vágó: Czipauer János
grafika: Orosz István
gyártásvezető: Auguszt Olga és Pásztor József
operatőr: Mertz, Lóránd
rendezte: Varsányi Ferenc

ALULIAKNAK

csak [redacted] éven felülieknek

HÁROM FIÚT FELFEDEZTEK

Whiteside: képes tűzbemenni

Amoros: egy lobbanékony „művész"

Bergomi: a szőrösszívű zsonglőr

A Mundial döntőjének lefújásakor — amint ezt bizonyára Magyarországon is látta mindenki —, egy kicsiny, rokonszenves öregember felugrott a Bernabeu Stadion díszpáholyában, boldogan kiáltott valamit és ugrálni kezdett. A kedves, kicsi öregember fittyet hányt a díszpáholy előkelőségeinek, a spanyol királynak, a nyugatnémet kancellárnak, a FIFA elnökének, nem törődött saját, magas beosztásával, s azzal sem, hogy önfeledt ugrálását a tévé jóvoltából mintegy száz országban csaknem másfél milliárd ember látja. Így örült a „Squadra Azzurra", az olasz válogatott világbajnokságának *Sandro Pertini*, Olaszország köztársasági elnöke.

Huszonkilenc nappal korábban a barcelonai Nou Camp Stadion gyepszőnyegén kétezerkétszáz sportoló élőképe játéktérnyi nagyságban varázsolta elénk a béke szimbólumát, *Picasso galambját*, majd pontosan a felezővonalon ösvényt nyitottak egy kisfiúnak, aki kezében egy labdával, méltóságteljesen elindult. Amikor a kezdőkör közepére ért, megállt. Kinyitotta a labdát, kivett belőle egy galambot és fölröppentette a stadion légterébe, majd a közönség viharos tapsa közepette folyatta útját rezzenéstelen arccal, fegyelmezetten, nagyon komolyan. Tudta, hogy a tévé jóvoltából mintegy száz országban csaknem másfélmilliárd ember látja.

*

Az általam ismeretlen spanyol kisfiú felnőttes komolysága és a kicsiny öregember gyermeki öröme között lejátszottak ötvenkét mérkőzést, száznegyvenhat

Nagy az öröm, Bearzot szövetségi kapitánynak Pertini köztársasági elnök gratulál

gól hozta lázba a szurkolókat és a csapatokat.

A benevezett ötszázhuszonnyolc játékos közül bemutatkozott hét fiatal, az az húsz éven aluli játékos! A hét közül a két 1964-es születésű új-zélandi *Robert Almand*, *Wynton Rufer* szinte észrevétlen maradt, néhány perc játéklehetőséget kapott csak az 1962-ben született szovjet *Szergej Rogyionov*, az ugyancsak huszadik születésnapja előtt álló francia *Bruno Bellone* ugyan szóhoz jutott a bronzéremért folyó csatában, lövőkészségére, erőszakos csatárjátékára fel is figyelhettünk, de ők négyen csak kóstolgatták a világ élvonalának légkörét. A másik három fiatal: az észak-ír Whiteside, a francia Amoros és az olasz Bergomi viszont már főszerepet követelt magának.

*

Mormen Whiteside egyébként a világbajnokság legfiatalabb játékosa volt. 1965. május 7-én látta meg a napvilágot, de csatárjátékán egyáltalán nem látszott meg, hogy tizenhét évesen hadakozott a világ legjobb védőivel. Gólt ugyan nem szerzett a hosszúra nőtt legény, de elfutásaival, a védők lábaira csomót kötő cseleivel, pontos beadásaival keltett némi izgalmat az ellenfelekben. Whiteside-dal egy madridi áruház közelében találkoztam. Fülig szaladt a szája, amikor gratuláltam, hogy a legjobb tizenkettő közé kerültek. Nem magáról beszélt. A veterán kapust, *Jenningset* dicsérte, meg a gólszerző *Armstrongot*. A tizenhét éves szélső a nagy hírű Manchester United játékosa már, tehát idegenlégiós, mégis honfitársaihoz hasonlóan *„ha belebújik hazája, Észak-Írország válogatottjának zöld mezébe, képes a tűzbe menni!"* Miközben ezt mondta, zavartan lóbálgatta a Mundiál emblémás trikót és vásárló körútjának másik zsákmányát, a több doboz csokoládét. Nem hiába volt ő a világbajnokság legfiatalabb játékosa!

*

Ez a sérülés juttatta játéklehetőséghez Bergomit

Leírhatatlanul nagy a boldogság. Zoff kapus nyakában Cabrini, aki négy éve robbant az élvonalba úgy, mint most Bergomi

Hiába örvendezik a szakállas Socrates, a veterán Zoff az utolsó pillanatban még a gólvonal előtt megkaparintotta a pettyest

Amoros, a francia válogatott új csillaga

Bergomi, az olasz együttes üdvöskéje

A nyurga észak-ír a franciák elleni mérkőzésen váltakozó sikerrel csatázott egy másik fiatallal, az 1962-ben született *Manuel Amorossal*. A monacói hátvédet a Diario 16. című spanyol lap a IV. csoport legjobb hátvédjének jelölte. Azaz a legjobb angol, csehszlovák, kuvaiti és francia védők elé helyezte. Amoros kitűnt gyorsaságával, nagyszerű helyezkedésével, keménységével, megelőző szereléseivel, megbízható emberfogásával és a ragyogó erőnlétével. Igaz, lobbanékonyságának köszönhetően gyorsan összeszedett két sárgalapos figyelmeztetést, így az osztrákok ellen nem játszhatott. Nem ijedt meg sem a nyugatnémet *Rummeniggétől* és *Littbarskitól*, sem a csehszlovák *Vizektől*, sem a lengyel *Szmolarektől*. Sőt! Védőfeladatainak tökéletes végrehajtása mellett a támadások segítésére is volt ereje. Szélvészként robogott fel az oldalvonal mellett és abban a pillanatban, amikor erre lehetősége nyílott, kapura is lőtt! A világbajnokság legemlékezetesebb, legdrámaibb mérkőzésén, amelyen a tudatos nyugatnémetek legyőzték a kalandba bocsátkozó francia művészeket, a kilencvenedik percben 25 méterről találta telibe a felső lécet. Ha akkor szerencséje van, elmarad a nyugatnémetek elleni hosszabbítás, a franciák lettek volna az olaszok ellenfelei a döntőben. A százhúsz perces csata utáni 11-es rúgásoknál is ott volt a sevillai pályán! A második francia 11-est teketóriázás nélkül vágta az ellenkező irányba forduló *Schumacher* kapujába!

— *Nagyon haragudtam a kapusra, amiért Battistont oly csúnyán leterítette. Ez volt az én bosszúm!* — lihegte a mérkőzés után.

*

Hetük közül *Giuseppe Bergomi* emelkedett a legmagasabbra. Az Internazionale 1963. december 22-én született védője nem szerepelt *Bearzot* szövetségi kapitány ászai között, senki se hitte, hogy a derék milánói fiú bekerülhet valamelyik mérkőzésen a kezdőcsapatba. Bearzot azonban minden mérkőzésen odaültette a kispadra Bergomit: *„hadd szokja a legkört a gyerek!"* Aztán amikor az olasz—brazil mérkőzésen sérülés miatt cserére kényszerültek az olaszok, a szövetségi kapitány szemrebbenés nélkül küldte be a pályára Bergomit, akit nem nyomasztott a zsúfolásig telt Sarria Stadion, nem bénította meg a felelősség, nem ijedt meg *Zicoéktől* — egyszerűen pár perc alatt befocizta magát az olasz válogatottba. A lengyelek ellen *Gentilét* helyettesítette kitűnően, a nyugatnémetek elleni döntőn Antognoni sérülése következtében esett rá Bearzot választása. Hálául leradírozta *Rummeniggét* és szőrösszívű beállós létére olyan adogatássorozatot produkált a sepregető *Scireával* Schumacher kapuja előtt, mintha ez a világ legtermészetesebb dolga lett volna, s mintha hosszú évek óta lenne tagja az olasz válogatottnak. Egyébként az az adogatássorozat előzte meg a második olasz gólt, *Tardelli* gólját!

— *Négy évvel ezelőtt az argentínai világbajnokságon Cabrini ugyanígy került be az olasz válogatottba, s azóta ki sem lehet hagyni őt. Hátha nekem is sikerül ugyanezt megismételnem!* — gondolkodik Bergomi.

Whiteside, Amoros és Bergomi befutott. Sok egyéb mellett nekem ez volt különösen figyelemre méltó az ismeretlen spanyol kisfiú felnőtt komolysága és az örökifjú Pertini gyermeki ujjongása között.

Novotny Zoltán

TÖPRENGŐ

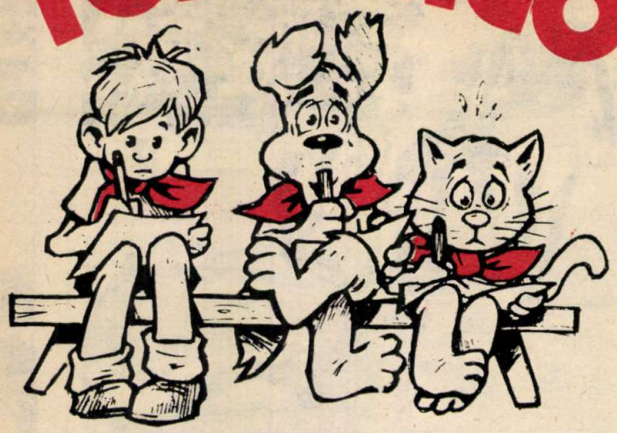

A rejtvények megfejtését lehetőleg postai levelezőlapon küldd be. Ha csak kettőt tudsz megfejteni – és azok jók –, már részt vehetsz a heti jutalomsorsoláson. Beküldési határidő: szeptember 20. (Cím: Budapest, Jászai Mari tér 5. – 1397.) A borítékra vagy levelezőlapra írd rá: „TÖPRENGŐ".

MELYIK KOCSI KIÉ? Mind az öt tulajdonost ültesd a saját autójába!

FÁRTAS N. OLGA

HOL LAKIK Olga? Nevének tizenegy betűjét rakd megfelelő sorrendbe és egy város nevét kapod megfejtésül.

MEGFEJTÉSEK. 18. szám: TORNYOK: a második – HOSSZÚ AZ ÚT: eljuthat. – KÉPET TESSÉK: 2-es (Montmartre). – KI VAGYOK ÉN?: B. – SZÉKHÁZ: UNESCO. – HOL VAN EZ AZ ÉPÜLET? Pozsonyban (Televíziós székház.) – A TEMPLOM: 1-es.

19. szám: KAKUKKTOJÁS: Simon, Jácint, huszár. – JÓL FIGYELJ: A–2, A–4, A–5, B–1, B–2, B–3, B–5, C–2, C–4. – TÜRELEM: B. 4, 2, 8, 6, 1, 5, 3, 7; C: 7, 4, 2, 5, 3, 1, 8, 6; D: 2, 1, 6, 5, 3, 4, 8, 7. – FOROG A KERÉK: Vele ellentétben – MIT GONDOLSZ: A–4, B–6, C–8, D–11. – KÉT SZÓ: Logikai feladat. – MELYIK? A 6-os. – CSALÁDI KÉPEK: A–11, B–7, C–2, D–9, E–3.

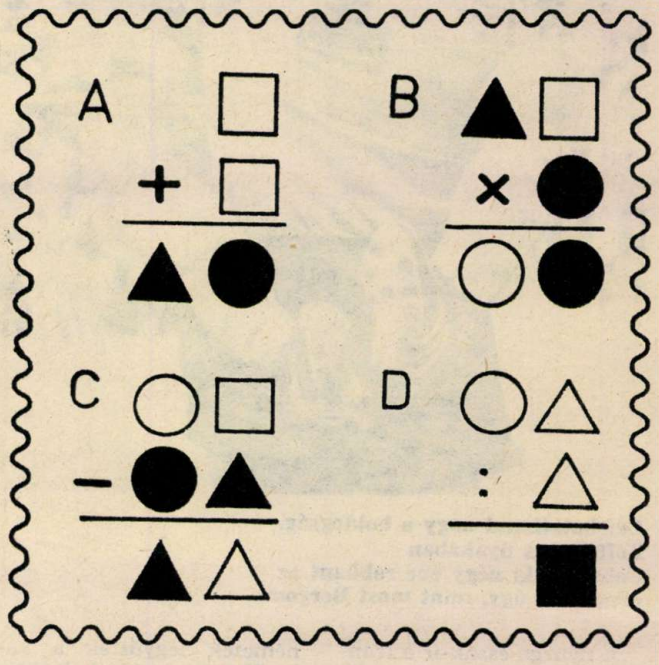

ÁBRÁS SZÁMTAN. Ezekben a számtanpéldákban a számokat ábrák helyettesítik. Az egyforma ábrák mindig ugyanazokat a számokat jelentik. Változtasd át számokká, és végezd el a számtani műveleteket! (A példákban a 4., 8. és 9. számjegyek nem szerepelnek.)

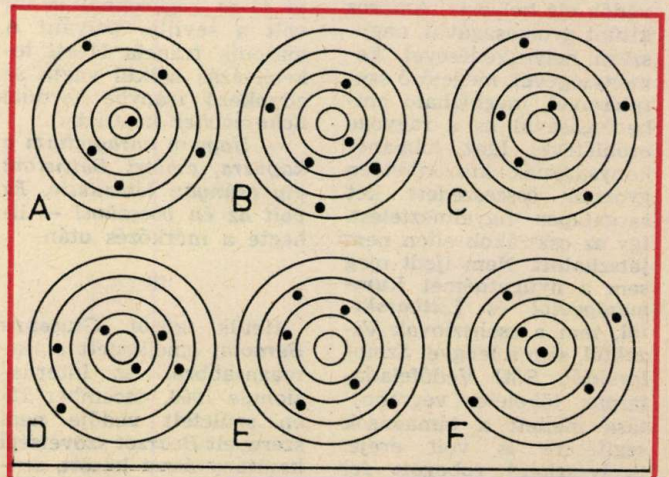

CÉLTÁBLÁK. Egy céllövőverseny eredményét a fenti céltáblák mutatják. A középső kis kör értéke 10 pont, a többi köré – a középtől kifelé haladva – 8, 5, 3 és 1 pont. Melyik céltáblán van a legnagyobb értékű találat?

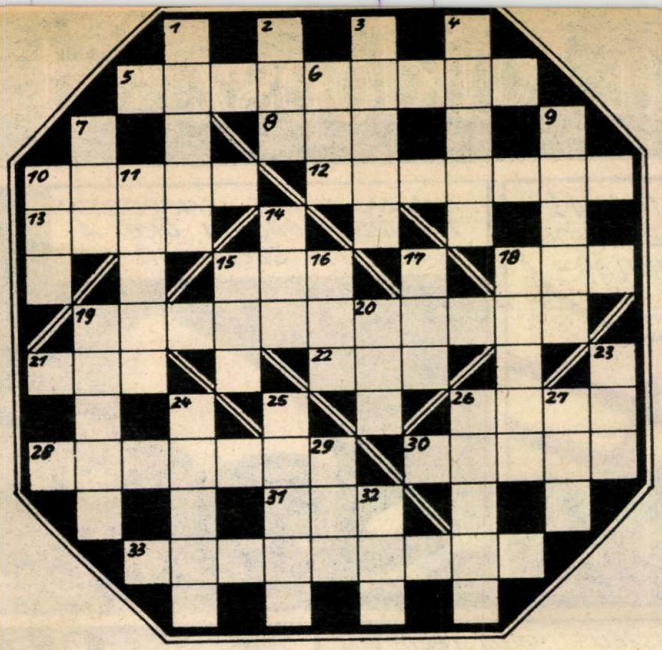

BAN. A vízszintes 5., 19. és a 33. sorokban népdalokból is ismert városnevek szerepelnek.

VÍZSZINTES: 5. E város Kossuth szavára katonákat toborzott. 8. Idő betűi, keverve. 10. Tágas helyiség. 12. Szeged azért híres, mert... határos. 13. Sokat tanult. 15. Becézett erdei állat. 18. Ülőhely. 19. E városnak „van egy vize..." 21. Középkori erődítmény. 22. Helyhatározószó. 26. A sakk egyik ismert szava. 28. Az ajtó tartozéka (első zárt betű: K). 30. Házi szárnyas. 31. Azonos magánhangzók. 33. Dél-alföldi város nevének egy része. A népdalbeli lány egyetlen, magának való legényt sem talált benne (zárt betű V).

FÜGGŐLEGES: 1. A bíróságra tartoznak az ilyen ügyek (második zárt betű: zetnek benne. 3. Századunk első felének ismert magyar színésznője (Sári). 4. Óhaj, kívánság (második zárt betű: R). 6. Személyre vonatkozó kérdőszó. 7. A feketéhez tartozik! 9. Sok-sok állóvíz (első zárt betű: T). 10. A disznóölés befejezése. 11. Híres magyar régész (Flóris. Zárt betű: M). 14. A kezemben van! 15. Északi országok váltópénze. 16.... -pici. 17. I. N. E. 18. Péksütemény (zárt betű: R). 19. Andersen hazája. 20. Ritka férfinév. 23. Szovjet folyó (zárt betű: O). 24. Nem tökéletes (második zárt betű: B). 25. Féregirtó gáz, névelővel. 26. Ezzel arattak régen (utolsó zárt betű: Ó). 27. Gyereksportolókat nevelő intézmény. 29. Könnyet hullat. 32. Se eleje, se vége a lihegésnek!

NYERTESEK

A rejtvények megfejtéséért jutalmat kapnak:

17. szám: Kecskés Anikó, Bp. III.; Meyer Mónika, Bp. IV.; Pomaházi Judit, Bp. XXI.; Vass Krisztina, Bp. XX.; Bakos Zoltán és Oláh Gábor, Uri; Auer Melinda, Baj; Molnár Andrea, Nyíregyháza; Beregi Marietta; Biri; Balogh Valéria, Cece; Fazekas Emőke, Százhalombatta; Kavcsák Ildikó, Nyíri; Kovács Mónika, Simontornya; Kun Éva, Mezőtúr; Nagy Anikó, Debrecen; Ozsváth Mónika, Feldebrő; Szabó Tünde, Érd; Szok Délia, Magyarcsanád; Végi Tünde, Cegléd; Zalatnai Renáta, Székesfehérvár.

18. szám: Incze Andrea, Bp. XV.; Gerelyes Edit, Bp. XI.; Káli Anikó, Bp. II.; Sugár Andrea, Bp. VII.; Bombicz Attila, Tát; Czékus Zoltán, Hódmezővásárhely; Czetter Beatrix, Vasszécsény; Cser Gábor, Pomáz; Fehér Zsolt, Zalaegerszeg; ifj. Kurucz János, Bodrog; Lukács Zsolt, Ózd; Molnár Andrea, Pápa; Nagy Endre, Hódmezővásárhely; Pál Mária, Orgovány; Rávai Árpád, Kiskunhalas; Pimpauer Krisztina, Marcali; Soós Andrea, Gyömrő; Szabó Edit, Aba; Vastag Zsolt, Keszeg; Vecsei Zsuzsanna, Zalagyömörő.

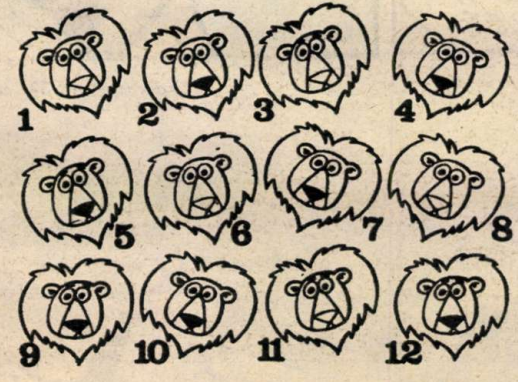

CSAK KETTŐ. A tizenkét oroszlán közül csak kettővel akar foglalkozni az idomár. Azokkal, amelyek mindenben hasonlítanak egymásra.

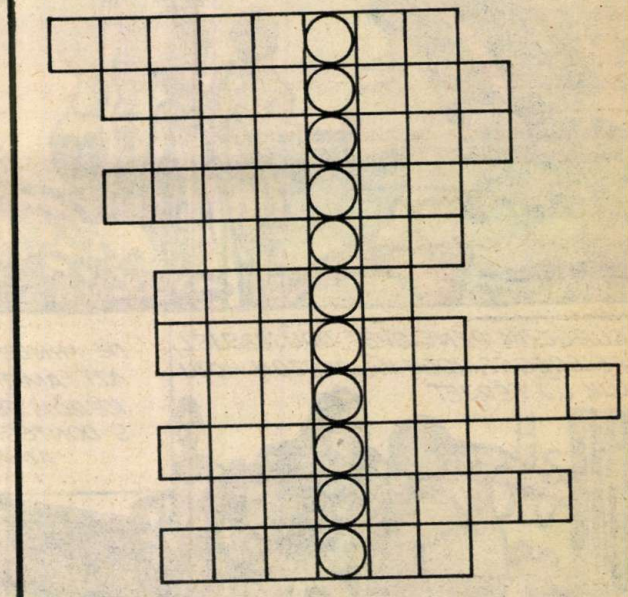

ZENESZERZŐ. Írd be az ábra vízszintes soraiba az alábbi hangszereket úgy, hogy a körökkel megjelölt függőleges oszlopba kerülő betűk felülről lefelé olvasva egy magyar zeneszerző, zongoraművész nevét adják megfejtésül.

BENDZSÓ, BRÁCSA, CIMBALOM, CITERA, GITÁR, HARSONA, HÁRFA, HEGEDŰ, KLARINÉT, TÁROGATÓ, ZONGORA.

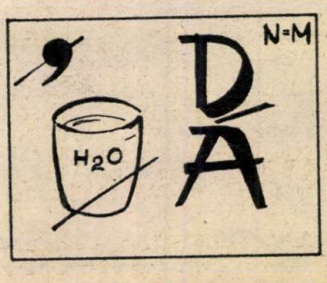

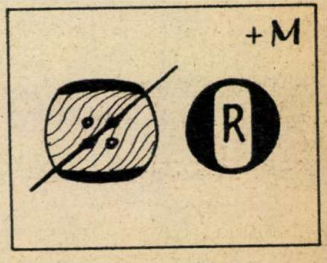

MILYENEK? Bizonyos emberi tulajdonságok találhatók a betűrejtvényekben.

Odüsszeusz és a Küklopsz 1

(Folytatás a 32. oldalon)

Odüsszeusz bolyongása nem legenda... A történet közismert: a trójai háborúban a görögök elfoglalták és kifosztották a gazdag kisázsiai várost. Odüsszeusz a tízéves csatározás után hazaindult Ithaka szigetére, ahol már várja felesége, Penelopé és fia, Télémakhosz. A sors azonban ellene fordul. Poszeidon isten haragjától űzve évekig bolyong távol hazájától, ismeretlen vizeken, egyik veszélyből a másikba sodródva.

Kétezer éven keresztül Odüsszeusz utazását csodálatos legendának tartottuk, amely a költő, Homérosz képzeletében született.

Vajon a trójai háború szintén csak legenda volt?

1870-ben egy német tudós és régész, Schliemann, a Hellészpontosz oldalán (ma Dardanellák-szoros) az ókori csaták színhelyén egy város romjait ásta ki; városfalakat, erődítményeket, egy palotát; Priamusz király kincsesházát, amelyben arany-, ezüst- és cizellált bronzvázákat és értékes kerámiákat talált. Trója évezredek múltán napfényre került. A régészek és a történészek megállapították, hogy a trójai háború időszámításunk előtt 1190–1180 között volt.

Mivel úgy tűnik, hogy a trójai háború történelmi tény, könnyen lehet, hogy Odüsszeusz utazásai is megtörténtek.

Egy tudós, Victor Bérard Odüsszeusz nyomába eredt.

Nagy műveltségű, kíváncsi természetű ember, aki életének egy részét az Odüsszeia földrajzi vonatkozásainak tanulmányozására fordította.

Ithaka földrajzi elhelyezkedése nem vitatott. A sziget Görögország nyugati partján található, a Korinthoszi-szorostól északra. Bérard szerint Odüsszeusz hajói Kisázsiából jövet megkerülték a Peloponézoszi félsziget déli csúcsát, ahol óriási viharba kerültek, amely nyugatra sodorta őket. Abban az időben a görög hajósok nem ismerték a Földközi-tenger nyugati medencéjét, s soha nem távolodtak el az ismerős partoktól. „Vakon" hajóztak.

Az volt Victor Bérard meggyőződése, hogy az Odüsszeusz által érintett helyek a Földközi-tenger nyugati részén, létező, valós helyeknek felelnek meg. Elképzelését igazolva, munkához látott:

Az Odüsszeiában többek között szó esik a Kalüpszó barlangjáról, ahol szőlő terem; a Lótuszevők vidékéről, ahol lótuszvirággal táplálkoznak; a Küklopszok sziklafaláról; a félelmetes Laisztrügónok szigetéről; Aiolosz szigetéről; Kirké varázslónő palotájáról; a Szirének tengeréről, s sok más csodálatos és félelmetes helyről.

Menjünk sorba a hosszú, de érdekes nyomozás állomásain.

A Lótuszevők földjét a Djerba-öbölben ismerte fel. A Nápolyi-öbölben helyezte el (a Vezúv vidékén, vulkáni területen) a Küklopszok barlangját. A sziklát dobáló Küklopsz működésben levő vulkán, mely óriási köveket lövell a tengerbe. Stromboli szigetén, Szardíniától északra „élhettek", az emberevő óriások, a Laistrügónok, ahol Odüsszeusz 12 hajója semmisült meg. Kirké, a varázslónő palotáját Nápolytól északra helyezte el. A legendás hölgy „vendéglátása" az volt, hogy disznóvá változtatta a férfiakat. A Szirénnek Sorentónál voltak, Kharübdisz és Szkülla pedig a veszélyes Messzinai-öbölben található.

Nyugatabbra haladva Kalüpszó barlangját az Atlasz-hegy lábánál, a Gibraltárral szemben találta meg Bérard. A négy forrásra is rábukkant, mely a barlangban ered, pontosan azokon a helyeken, amelyeket Homérosz, az Odüsszeia szerzője megjelölt.

A Phaiákok földje pedig – ez volt Odüsszeusz utolsó állomása – nem más, mint Korfu szigete, az Adriai-tenger bejáratánál. Innét indult végre haza Ithakába Odüsszeusz, befejezve kalandos utazásait a Lemenő nap tengerein.

Victor Bérard választ adott olyan kérdésekre, melyek kétezer év óta nyitottak voltak.

A MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZPONTI LAPJA

Főszerkesztő:
SOMOS ÁGNES

Főszerkesztő-helyettes:
FÜLEKI JÁNOS

Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat

Felelős kiadó:
DR. PETRUS GYÖRGY
igazgató

Szerkesztőség: Budapest, Jászai Mari tér 5. 1397

Telefon: 321-987
321-988
321-989

Postafiók:
Bp. 62. Pf. 508. 1397

Kiadóhivatal:
Budapest, Révay u. 16. 1965
Telefon: 116-660

A beküldött kéziratokat és rajzokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI Budapest, József nádor tér 1. 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra.

Előfizetési díj:
Egész évre 139,50 Ft
I. félévre 77,50 Ft
II. félévre 62 Ft

82.1216 Athenaeum Nyomda Kozma utcai üzeme, Budapest
Rotációs mélynyomás

Felelős vezető:
Szlávik András
vezérigazgató

HU ISSN 0030-9583

INDEX: 25 695

Olvasószerkesztő:
SZIGETI PIROSKA

Művészeti szerkesztő:
CZIFFERSZKY BÉLA
FORRAI JÁNOS

Odüsszeusz és a Küklopsz 2

COPYRIGHT BY EDITION VAILLANT

(Az első rész a 30. oldalon)

FOLYTATJUK

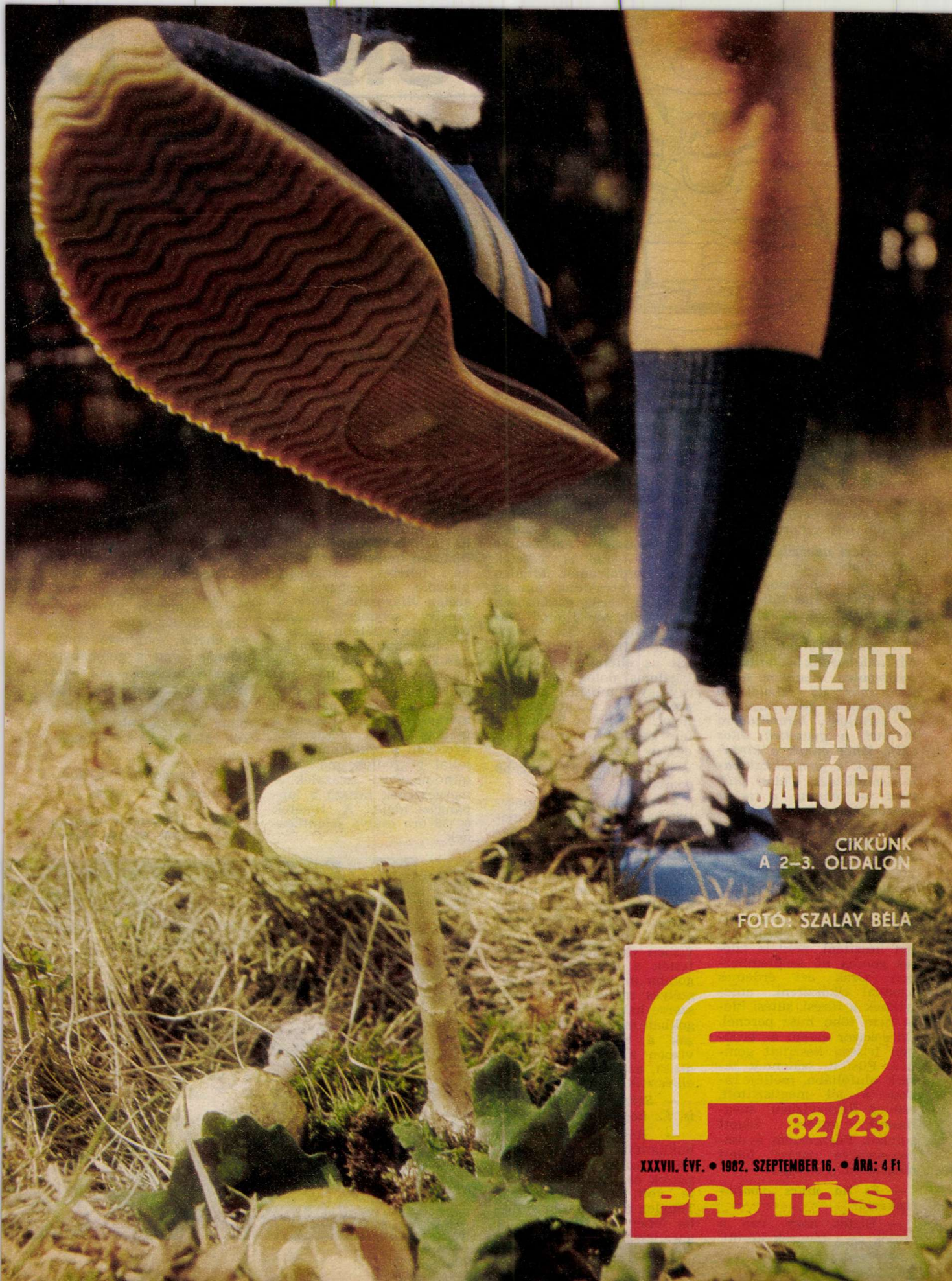

EZ ITT GYILKOS GALÓCA!

CIKKÜNK A 2–3. OLDALON

FOTÓ: SZALAY BÉLA

82/23

XXXVII. ÉVF. • 1982. SZEPTEMBER 16. • ÁRA: 4 Ft

PAJTÁS

GOMBA BA

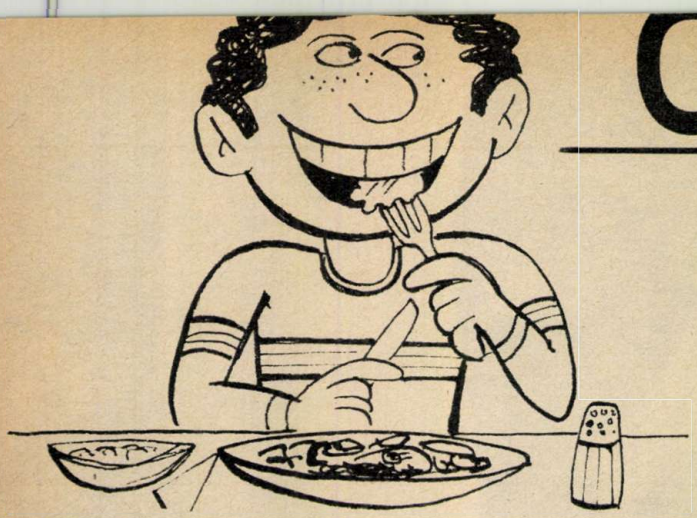

Tintahal gomba? Van ilyen. Hazánkban tavaly jelent meg először. Szenzációnak számított.

— A szél hozta el a gomba spóráit vagy valamelyik külföldi vadász bakancsa volt a „repülőgép". Mindenesetre jó, hogy itt van — mondja Szalay Ágnes gombaismerő. — Gazdagabb lett az erdő.

— Miért nevezik tintahal gombának?

— Mert halszagú, bár nem ehető! Hasonlít is a tintahalra, sőt, csápjai is vannak.

— Sokféle érdekes gombát találhatunk az erdőben barangolva. Ilyenkor, amikor már az iskolákban nagyjából összerázódtak az osztályok, kirándulásra mennek a gyerekek. Okos célja lehet ennek a kirándulásnak a gombákkal való ismerkedés. Talán még enni is lehetne a talált gombákból ott a helyszínen?

— Miért ne? — néz rám Ági.— A legeslegfontosabb, hogy a kiránduló gyerekekkel legalább egy vizsgázott gombaszakértő menjen. Az általa ellenőrzött gombából finom ebédet lehet készíteni. Sokféle ízletes gomba nő szeptemberben. Csak azt érdemes azonnal elkészíteni, amelyiknek a főzési, sütési ideje nem több húsz percnél. Én sokszor eszem az erdőben frissen készített gombát. Füstölt szalonnát teszek alufóliába, melléje rakom a jól megtisztított, esetleg forrásvízben megmosott, apróra vágott gombát. Fűszerezem és összecsavarva, parázs felett megsütöm. Fenséges!

— És ha nincs gombaszakértő?

— Biztos, hogy van a szülők és a tanárok között. El kell hívni őket a kirándulásra. De tizenhárom-tizennégy éves gyerekek is járhatnak a TIT gombatanfolyamaira, sőt, vizsgát tehetnek. Itt Budapesten, minden évben októberben indul az egyéves tanfolyam. A foglalkozások minden második szerdán, szombaton és vasárnap pedig legtöbbször félnapos kirándulással egybekötve zajlanak. Én is vezetek ilyen tanfolyamot. Minden gombát felszedünk, ami az utunkba kerül, és közösen elemezzük az „illető" tulajdonságait. Összehasonlítjuk a finom, ehető gombát az ehetetlen párjával. Izgalmas dolog felismerni egy-egy gombafajt, megbeszélni ott a helyszínen, hogy milyen is. Kilencven féle gombát ismerünk meg egy év alatt.

— Melyik a legszebb gomba?

— Amelyik a piros pötyös kalapja miatt a mesekönyvekben is helyet kapott. Ez a mesegomba, közismertebb néven: légyölő galóca. A kalap bőrében van egy anyag, amely megöli a legyeket, innen kapta a nevét. Régebben egyes vidékeken cukros vízben megáztatták és kitették a legyeknek. Ez a gomba az emberre is veszélyes, mérge az idegrendszerre hat, az északi országokban mégis eszik. Lehúzzák a bőrét, ecetes, sós vízben kifőzik (méregtelenítik), aztán tetszés szerint elkészítik.

— Szép a császárgomba is. Ez hogy kapta a nevét?

— Régen igen ritkán bukkantak rá, s mert igen jóízű, szinte csak a császárok és a királyok elédele volt. Innen a neve. Tényleg nagyon szép, mintha fehér frakkja lenne a narancssárga ruhájához. Szeptemberben is megtalálható, főleg fenyvesekben, mogyorócserjék között, bükkerdőkben. Konzervnek és szárítva is igen finom.

— Melyik a legfinomabb?

— Sok a finom gomba, egyik ilyen ízű, a másik olyan... Nagyra becsült gombánk az ízletes vargánya. Minden erdőben gyakori, főleg ősszel. A füves erdőszélet szereti. Jó levesnek, pörköltnek, rántani, sütni. Tartósítani is lehet.

— Melyik a legmérgesebb?

— Talán ezt mindenki tudja: a gyilkos galóca. Ravasz gomba ez, mert az íze jó nyersen is, főzve is, ezért ízről senki fel nem ismerheti. Esetleg a szagáról, amely a nyers burgonyára emlékeztet. De jobb, ha jól megnézzük, mert így biztosan felismerhető. Színe fehéres, sárgászöld, olajzöld, zöldesbarna, a szélén világosabb. Bőre — amely selymes, szálas, többnyire sötétebb sugaras —, lehúzható. Lemezei fehérek, a húsa is fehér. Tönkjén lelógó gallér, „lábán" jól fejlett bocskor van. Veszélyes, halálosan mérgező gomba. Régen a gyilkos galóca mérgezések nyolcvan százalékban halállal végződtek, ma harminc-negyven százalék. A mérgezésnek hosszú a lappangási ideje. A tünetek 6—36 óra múlva jelentkeznek.

(SZEPTEMBERI ÚJSÁGHÍR: „Gombamérgezésből eredő tömegszerencsétlenséget sikerült megakadályozni Pécsett. A piaci gombavizsgálónál egy apa és fia saját kezűleg szedett erdei gombát mutatott be ellenőrzés végett, s mint kiderült: 16 gyilkos galóca volt közöttük.

Az illetők elmondták, hogy lakodalmi ételnek szánták a gombát és hatvannégyen voltak hivatalosak a menyegzőre.

Sokuk számára az utolsó vacsora lett volna ez.")

— Ez ijesztő. Mégis ajánlja, hogy gyerekek is foglalkozzanak a gombákkal?

— Éppen az a jó, ha megismerik a gombákat. Ha nem féltjük őket az elektromos szakkörtől, a kismotor szereléstől, a fafaragástól, ahol éles késre van szükség, miért féltenénk attól, hogy megkülönböztessék a mérges gombát az ehetőtől. És egyék is meg az ehetőt, majdnem annyi fehérje van a gombában, mint a húsban, csak nem kell pénzt adni érte. Nagyon örülnék, ha azt hallanám, hogy gomba-szakkörök alakultak az iskolákban.

Hát legyen meg a gombaismerő szakember öröme!

Szigeti Piroska
Fotó: Szalay Ágnes

RANGOLÓ

1

2

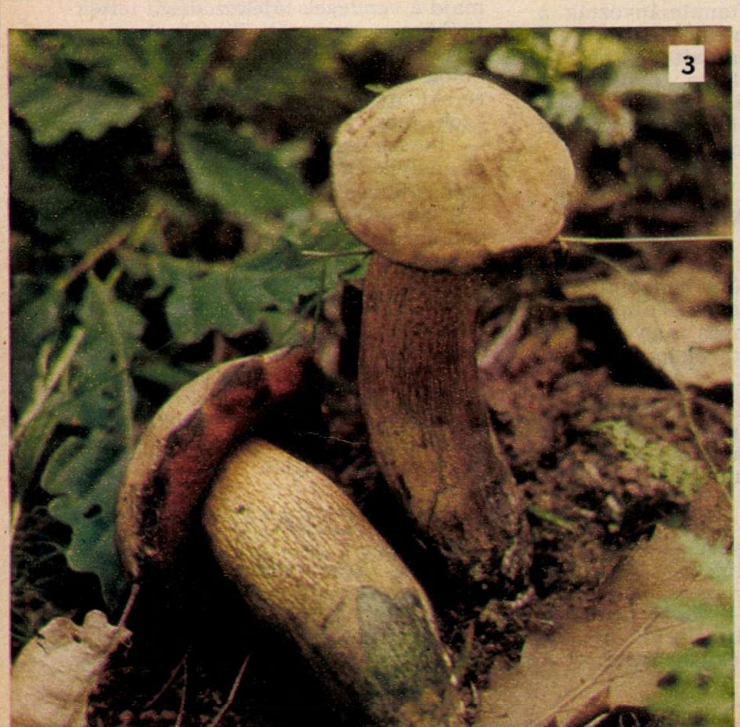
3

4

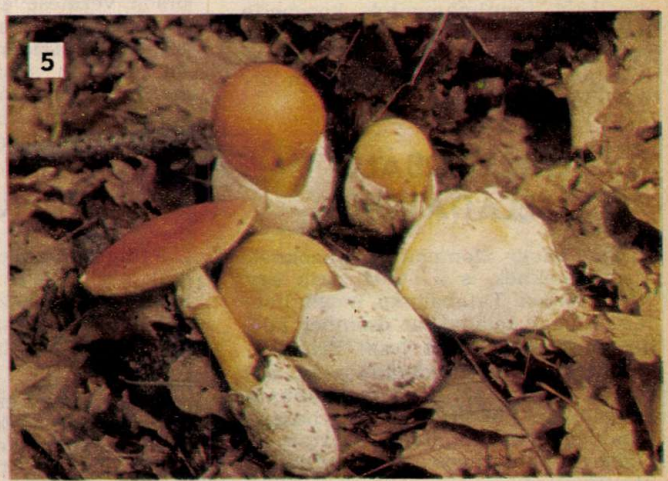
5

1. Ez a tintahal gomba. Erdei polipnak is nevezhetnénk. 2. Az erdőszéli csiperke sokféle módon elkészíthető, finom csemege. 3. A változékony tinorú nyersen mérgező, főzve ehető, de inkább ne együk. 4. A mesegomba a legyek réme. 5. Nérónak is kedvence volt a császárgomba, de a gombának semmi köze ahhoz, hogy a császár fegyújtotta Rómát. A császárgomba nem bolondgomba, a császár gomba nélkül volt . . .

az ősember lakheiyét.
Szakirodalmat kerestek hozzá

Tudjátok-e, hogy milyen volt az ősember települése? Vajon miképp építette föl — kevés szerszámmal, sok leleménnyel — lakóházát elődünk? S ha enni akart, kemence híján kenyeret ugyan hogy sütött?

Izgató kérdések ezek, amelyekről, meglehet, tanulmányaitok közepette sokan elgondolkodtatok. De hogy egyszer ősember módjára gondoskodjatok magatokról, arról gondolom álmodni sem mertetek soha.

ŐRSPRÓBÁLÓ FELADATOK

Mint ahogy álomnak tűnt azoknak a gyerekeknek is a dolog, akik egy nyári napon Tatabányán meghallották: a nagy feladat az ősember lakhelyének megépítése lesz! Érhetően emiatt furdalt mindenkit a kíváncsiság, pedig az „őskori munkát" megelőzően két érdekes nap hasonlóan izgalmas tennivalói vártak az őrsök I. országos találkozójának résztvevőire.

Arra a huszonhat őrsre, amelyek az országos pályázaton elért jó eredményükkel jutottak el a bányászvárosba, hogy három napon át ismerkedjenek Komárom megyével, a környékkel — egymással. Hogy újabb feladatokon bizonyítsák: igazán a legjobbak kerültek — a legjobbak közé.

A csütörtöki megérkezés és hivatalos fogadás után a péntek a barátok napja volt: a vendégek Komárom megye tájaira látogattak. Esztergomban, Oroszlányban, Kisbéren, Bábolnán és még tucatnyi helyen a hazai őrsök vezetésével tanulmányozták a települések nevezetességeit, történetét, mai mindennapjait. A beszélgetések az éjszakába nyúltak, s nyilván folytatódtak volna, ha a másnap nem ígér korai ébresztőt és őrspróbáló feladatokat.

TŰZRAKÓK

Pedig a tűzrakás és nyárson sütés csak első látásra tűnt bonyolult feladatnak, az esztergomi Tulipán őrs például boszorkányos ügyességgel, az elsők között látta el háziasszonyi feladatát.

— Mi már ezt gyakoroltuk — mondta Morvai Edina őrsvezető. — A gyereknapon iskolánkkal Zebegényben túráztunk, ott mi vállaltuk a főzést. Igaz, akkor nem versenyeztünk, mégis mindenki kitörölte a paprikáskrumpli után a tányért.

Még megtudhattuk — Schaffer Tünde az oroszlányiak csapatkapitánya magyarázta el —, hogy nemcsak a tűzrakáshoz kell érteni, hanem tudni kell azt is, hogyan oltsuk el a veszélyes tűzfészket! Két egymásra fektetett száraz ág jelezte: erre gondos kirándulók jártak, s a csapat máris indult tovább az újabb feladatok felé.

Amiben viszont nem szűkölködött a nap, mert a főzés után szellemi vetélkedő, lövészverseny következett, majd a vendégek tájékozódását tették próbára a szervezők. S csak aki nem járt még erdőben, hiheti: egyszerű dolog megtalálni a helyes utat. A recski nyomkeresők — szó szerint azok, mert őrsük neve: Nyomkereső — hosszú tanakodás után találták el, melyik égtájat is jelzi vajon a fa mohás törzse?

S aki eljutott a tisztásra — nem kell aggódni: hosszabb-rövidebb kitérő után mindenki odatalált — az felelhetett növény- és gyógyszerismeretből, elsősegélynyújtásból. S amikor Zentai Katit követve, mindenki megtalálta a huszonnégyféle gyógyszer között a fájdalom- és lázcsillapítót, s Brecska Valihoz hasonló ügyességgel ellátták a sérülteket, nos, akkor már csak néhány akadály állta a résztvevők útját.

PATICSFALÚ HÁZ

No, de nem hiába az ország legjobb őrsei versenyeztek itt: mindenki sikerrel hajított kislabdát, ugrott távolba, kúszott át a fóliaalagúton. Így aztán valamennyiük megérde-

az ebéd, amelynek készítése versenynek is felfogható: kié sül ropogósabbra?

szerelt sárban tapiskolni. Ez itt nem céltalan sárdagasztás. Készül a paticsfalú ház

IDŐGÉPEN MÚLT IDŐBE

melt jutalma volt a szombati nap. Ekkor ugyanis ők, huszonhatan fölültek a képzeletbeli időgépre, és néhány évezredet visszamentek az időben.

A legfrissebbek a szakácsok voltak — az ősember is szerethette a hasát... —, mert már kora reggel rotyogott a bográcsban a nyúlmáj, a nyársakon tapsifülesek forogtak, a tatabányai Pullai Éva pedig a kenyérsütést vállalta, természetesen — őskori módon.

— A korpalisztet kovásszal összekevertük, dagasztottuk, kelesztettük, majd parázsra tett köveken megsütöttük — adta meg az őskori receptet Éva.

Odébb a virágszőnyegszövők szorgoskodtak: két fa közé köteleket feszítettek, közé fűztek nádat, szőlővesszőt, és a környező rétek ezernyi virágát. A legnagyobb nyüzsgés természetesen a paticsfalú ház építésénél volt. Előbb a főgerendákat állították föl, majd vesszőből fonták meg a ház oldalát, végül sárral ügyesen kitapasztották. A legnagyobb szakértelmet kívánó feladatot, a sár taposását a fiúk vállalták. A ház mellett újabb munkabrigádok a veremházat építették. A munka végeztével a szorgos építkezők elhelyezték a monogramjukkal díszített bilétát a vasfába.

De hagytak e kézjegyüknél maradandóbb nyomot is. A három nap végeztével a találkozó résztvevői felhívással fordultak az ország őrseihez. Tizenkét pontba foglalva mindazt a tapasztalatot, amit az emlékezetes három nap során a vendéglátóktól és egymástól szereztek. *(A felhívást a következő oldalon olvashatjátok!)*

Mátételki András

ŐRSÖK, NEKTEK SZÓL AZ ÜZENET

Az őrsök I. országos találkozója résztvevői az alábbi üzenettel fordulnak az ország valamennyi őrséhez.

1. Csak a szívben-lélekben összeforrt tagok alkothatnak jó közösséget. Jól ismerjétek meg egymást. Őrsötök életébe, munkájába mindenkinek legyen beleszólási joga, s az mindenkor érvényesüljön.

2. Tartsatok össze! Egyenlően osszátok el a feladatokat és csak az elvégzett munka alapján jutalmazzatok. Széthúzás esetén őszintén vitassátok meg az okokat.

3. Az őrsvezető mindenkor mindenkinek mondja meg a foglalkozás témáját. Készüljetek fel lelkiismeretesen. Gyűjtsetek képeket, cikkeket, könyveket, hangfelvételeket. Csak a jó felkészülés biztosíthatja az összejövetelek sikerét.

4. A tervezésnél mindenkinek a kívánságát vegyétek figyelembe. Az őrsvezető ossza meg a feladatokat. Az őrs tagjai csak úgy érzik jól magukat kis közösségükben, ha rendszeresen szóhoz jutnak, szerepelhetnek.

5. Az olyan tisztségviselők, akiknek kevés a munkájuk, kapjanak egyéb, folyamatos megbízatást is.

6. Gyakrabban jöjjetek össze a riadólánc segítségével. Jó lenne, ha hetenként legalább egyszer együtt mennétek el moziba. A hosszabb iskolai szünetekben is tartsatok összejöveteleket.

7. Ha mód van rá, sűrűbben menjetek ki a szabadba.

8. A szakkörösök rendszeresen számoljanak be elvégzett munkájukról, mutassák be alkotásaikat. Hasznosítsátok tapasztalataikat.

9. Kössetek barátságot más őrsökkel. Különösen olyanokkal, amelyeknek az érdeklődési körük azonos a tiétekével.

10. Őrsi közösségetek kéréseit, javaslatait, problémáit beszéljétek meg szüleitekkel is.

11. Kéréseink az úttörővezetőkhöz: kapjanak több önállóságot a gyerekek. – Kevesebb legyen a formaság és az előírás. – A jól megfogalmazott és teljesíthető célokat velünk együtt határozzák meg. – Aki nem akar őrsi tag lenni, nyugodtan kimaradhasson. – Csapaton belül más raj (osztály) tagjai is alkothassanak egy őrsöt. – Tettekkel, próbákkal bizonyítsa mindenki, hogy méltó az őrsi tagságra. – Érdeklődésünk szerint szervezhessük a szakrajokat. – Hétközben a rajvezetőktől, ifjúvezetőktől, a hétvégeken pedig olyan szülőktől, barátoktól kérünk segítséget, akik szívesen vannak velünk.

12. Végezzétek becsületesen az úttörőmunkátokat.

Tatabánya, 1982. június 27.

Minek szépítsük a dolgot, a tanév bizony annak rendje és módja szerint megkezdődött. Ideje hát — hogy játsszunk valamit! No persze... játékunk talán komolyabb lesz a megszokott nyári hancúrozásnál, de hát több bölcs egybehangzó állítása szerint — márpedig ők is gyerekként kezdték! — játszani csak komolyan érdemes. Közben pedig remélhetőleg mind többször rádöbbenünk arra a különös tényre, hogy nincsenek csodák, és tulajdonképpen nincsenek „semmiségek" sem...!

*

Nos, képzeljük magunk elé a következő kis jelenetet: ébresztőóra csörgése hasít a hajnali csendbe. Az igazak álmát alvó illető néhány másodperc múlva megmozdul. Bizonytalan mozdulatokkal megkeresi az ébresztőóra gombját, és lenyomja. A csörgés végre megszűnik. Az illető elégedetlen, nyűgös hangokat hallat, majd nagyot ásít, és felül. E pillanatban a pokolba kívánja az egész világot, de ettől függetlenül pontosan és célszerűen cselekedni kezd.

Ennyi. Szó, ami szó, az ilyen jelenetektől nem harapjuk véresre a szánkat. Unalmas, mindennapi eset. Hamarosan kiderül, hogy a teljesen jellegtelen esemény szálai hihetetlenül messzire vezetnek!

*

Például a csillagászathoz.

A látszólag satnya kis történetben ugyanis főszerepet játszott egy óra. Vagyis egy eszköz, amely az idő mérésére szolgál. Voltaképpen ördögi szerkezetről van szó, amely a végtelent parcellázza szép egyforma darabokra. A végtelen múltból a pillanatnyi jelenen át a végtelen jövő felé haladó időből hasít ki emberi fogyasztásra alkalmas szeleteket. Dehát valóban az idő halad? Egyáltalán mi az, hogy „idő"?

Természetesen mozgás, vagy még pontosabban — változás. Az atomok, a molekulák, a testek, az anyagi világ valamennyi részének szakadatlan mozgása, változása. Az *előbb* még ott volt valami, *most* itt van, és *nemsokára* valószínűleg amott lesz. Egy bizonyos tárgy a *múltkor* még ilyen volt, *most* meg már olyan. Vajon milyen lesz *ezután*? Az ilyen és ehhez hasonló hétköznapi mondatok, ha úgy tetszik az idő lényegét fogalmazzák meg. Tökéletesen üres térben egész egyszerűen *nem múlik az idő, mert ott nem történik semmi!*

Hogyan? Ha egy órát helyezünk ebbe a tökéletesen üres térbe, az ott is ketyegni fog és mutatja a múló időt? Hát persze, hogy mutatja. Mégpedig a saját állapotának *változását*, saját belső *mozgását* jelzik a számlapon elmozduló mutatók. Az órával anyagi testet, tehát a mozgást, a változást helyeztük az üres térbe, amely többé nem tekinthető üresnek.

Természetesen az éjjeliszekrényen elhelyezett óra is a szerkezetében lejátszódó változásokat jelzi. Csakhogy az órák szerkezetét olyan leleményes módon állítják be, hogy ne tetszőlegesen mozogjon, hanem a lehető legpontosabb egyenletességgel. Így válik mérhetővé az idő, hiszen ennek a mérése is ugyanúgy történik, mint bármilyen más mérés. Ismert mennyiséget hasonlítunk össze ismeretlen mennyiségekkel. Tudjuk, hogy az óra huszonnégy egyenlő részre osztja a napot, tehát ehhez hasonlítunk minden egyéb mozgást és változást. És így kijelenthetjük, hogy ez vagy az az esemény ennyi és ennyi óra, perc, másodperc stb. alatt játszódott le. Ha tehát ez az ördögi szerkezet reggel hétkor felver a legszebb álmunkból, akkor tudjuk, hogy a lefekvés óta mintegy kilenc óra telt el, úgyhogy egyrészt másnap reggel van, másrészt — ólmos szempillák ide vagy oda — szervezetünknek elegendő ideje volt oly módon megváltozni, hogy kipihenten vághasson neki az új feladatok megoldásának.

Az óra mesterséges szerkezetének egyenletes, ritmikus mozgása azonban csak következménye egy sokkal hatalmasabb periodikus mozgásnak, melynek felfedezéséhez a csillagászati tudományok meglehetős fejlettségére volt szükség. Ez pedig — ki ne tudná (?) — a Föld forgása saját tengelye, valamint központi égitestünk, a Nap körül. Ez a mozgás az

CSODÁLATOS SEMMISÉGEK

évek, hónapok, hetek, napok, azaz jelenlegi időmérésünk alapja.

*

A történet kapcsán persze a fizika birodalmába is bepillanthatunk. Itt van mindjárt a kérdés: vajon milyen energia működteti az órát? Nos, természetesen a mi saját energiánk! Amelyet az óra rugójának megfeszítésébe fektetünk a szerkezet felhúzásakor. A természet egyik legfontosabb alaptörvényét hasznosítjuk voltaképpen, nevezetesen azt, hogy minden test a lehető legalacsonyabb energiaszintre törekszik, ezért ha csak egy mód van rá, rögtön leadja felesleges energiáját. Kész csoda lenne, ha az összenyomott spirálrugó nem ugrana azonnal széjjel, amint elengedjük. Így van ez az óra felhúzott rugójának esetében is. Csakhogy itt megfelelő fogaskerék áttételekkel gondoskodunk arról, hogy a rugó ne egyszerre, hanem fokozatosan és főleg egyenletesen adja le a tőlünk kapott felesleges energiát, biztosítva ezzel a mutatók lassú, egyenletes körmozgását.

És akkor egyszerre csak megszólal a csengő!

Ez megint csak érdekesebb esemény, mint ahogy első pillantásra látszik. Mert mi is történik valójában? Egy pici kalapács többször egymás után ütközik egy harang vagy csengettyű felületével. Az ütközés pillanatában megáll, de miután tudjuk, hogy az energia nem vész el, a kalapács mozgási energiájának valahol „tovább kell élnie". Tovább is él, mégpedig a harang vagy csengettyű anyagában, melynek részecskéit rezgésbe hozza. Ez a rezgő anyag viszont a környező levegővel érintkezik, tehát annak adja tovább a kalapács által kiváltott rezgéshullámokat. És a levegőben ezek a hullámok — mint a vízbe dobott kő nyomán táguló vízgyűrűk — másodpercenként 330 méteres sebességgel tágulni kezdenek.

És ez a hullám — maga a hang.

*

Feltéve persze, hogy olyan „vevőberendezés" akad az útjába, amely mindezt érzékelni, és főleg *tudatosítani* képes. Szürke kis jelenetünkben akad ilyen berendezés: az ágyon morózusan ásítozó egyén hallószerve és központi idegrendszere alkalmas rá, hogy az apró légnyomáskülönbségeket bravúros módon hangok formájában érzékelje. A levegőben terjedő rezgéseket a fül belsejében levő dobhártya veszi át, és alakítja — egyéb bonyolult rendszerek segítségével — elektromos idegi impulzusokká, melyek rejtjeles szövegét végül az agy fejti meg. Méghozzá meglepően tehetséges módon, mert az említett apró légnyomás-változásokról rögtön tudja, hogy azok az ablak előtt zakatoló villamos, mennydörgés, hegedűverseny, vagy éppen óracsörgés nyomán keletkeztek. Finom és érzékeny műszerről van tehát szó, nem kis „fáradságba" került a természetnek, amíg létrehozta. A biológiai fejlődés, az alkalmatlan megoldások kiselejteződésének sok százmillió éve kellett hozzá!

Lám, máris a biológia területén járunk, és ennek kapcsán hosszasan csevegethetnénk például arról is, hogy hogyan hat az óracsörgés keltette hang az agy alvás közben is éber tartományára, az úgynevezett formatio reticularis-ra, amely mintegy riasztó berendezés, aktivizálja az alvás közben kikapcsolt — gátlás alá került — agysejteket, miáltal az egyén akarva-akaratlanul — felébred.

*

Játékos nyomozásunk sok meglepő összefüggést tárt fel. Kiderült, hogy szürke kis jelenetünk valamiképpen minden tudományággal összefüggésbe hozható. Amiből viszont az derül ki, hogy valamiképpen minden tudományágnak ugyanaz a témája: az egységes anyagi világ megismerése.

És ha már játékról van szó, most jön a ti lépésetek! Írjátok meg címünkre szeptember végéig néhány mondatban, hogy szerintetek milyen összefüggés lehet a fenti kis jelenet, és a mértani szögek között?

Aztán majd megint mi lépünk . . .

Cser Gábor

Endrődi István rajza

ZSIBONGÓ

NEUTRON – NEM!

Norvégiából érkeztek, Bécsbe kerekeztek tovább a kerékpáros béketúra résztvevői. A magyar tiltakozó plakát szövege egyszerű és érthető: nemet mondunk a neutronra!

EGY KORTY NOSZTALGIA

Saját barkácsolású középkori gályán, az U-Dragun nevű evezős hajón érkeztek hazánkba a Dunán az olasz Camogli város fiataljai. A nosztalgia mellett nemes feladatuk is volt: városuk polgárainak békefelhívását hozták magukkal.

LESZ KRESZ-TESZT

A jövőben a gyakorlatban is tesztelhetik közlekedési tudásukat Zánkán a táborozók. Az ország legnagyobb közlekedési parkját felnőttek építették, gyerekeknek – társadalmi munkában.

NYOMJUK A SZÖVEGET...

— Micsoda...? Hogy ismerem-e Trevor Francist? Csecsemő! Ha éppen tudni akarod, nekem megvan mind a két nagylemeze. Te akarsz nekem Trevor Francisról beszélni? Röhögnöm kell... Hogyan? Hogy Trevor Francis az angol válogatott balszélsője? Izé... Szóval ne molesztálj óra közben, jó...?!

KABALÁK KALOCSÁN

Húsz év munkásságának emléktárgyaiból nyílt kiállítás Kalocsán. Az ajándék-babák jó kabalának bizonyultak: a helyi népi együttes sok emlékezetes sikert ért el a világon.

AZ ÉN PORTRÉM

Ez lesz a mi házunk. Én is építettem! Igaz, ráment a nyaram, de megtanultam, hogy is kell csinálni. Lapátoltam sódert, hordtam téglát s amig a falakat raktuk, haladt a munka. Na, de az ajtók meg az ablakok beállítása! Hát az kutyanehéz munka volt. Annyira, hogy meg is gondoltam magam. Eddig kőművesnek készültem, most úgy döntöttem: szakács leszek.

Murányi Józsefnek hívnak, hetedikes vagyok, Újlakon élek.

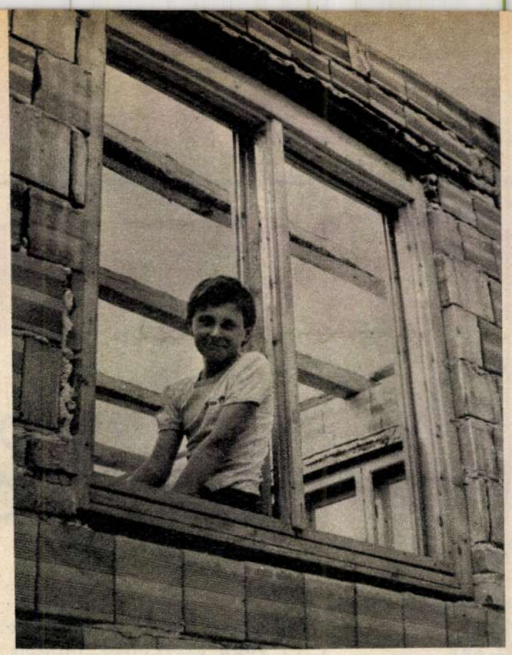

MARGÓ

Meg sem kérdezem tőled, Vörös Mónika, aki Szentesen fogtál tollat, láttad-e a napokban Illyés Gyulát a televízióban. Nem láthattad, mert a műsorszerkesztők azt hiszik: ilyen komoly műsor csak felnőtteknek, s csak éjszakára való. Pedig mi tudjuk: a költők értenek a gyerekek nyelvén, s mondjanak bármit, hozzátok is szólnak.

S ha halottad volna a 80 éves Illyés Gyulát, bizonyára nem írtad volna aláhúzott, nagy betűkkel leveledben: „csak olyanokkal akarok levelezni, akik magyarul tudnak." Merthogy a költő éppen erről beszélt: nekünk magyaroknak nyelveket k e l l tanulnunk. Ez a kis nyelvet beszélők, a kis nemzetek sorsa, ami feladat — ajándék is lehet. Illyés Gyula így fogalmazott: ettől lettünk európaiak. Én úgy: ettől (is) szebb az életünk.

Ettől a szépségtől fosztanád meg magad?

(Major)

VILÁGNAP

1954 óta szeptember 30-án tartják a gyermekek világnapját. Az ötlet az UNICEF-é volt: gondoljunk legalább egy napig a fejlődő országok gyermekeire

TRAP-PARTY

Nem különleges lövészet (trap) és nem táncos összejövetel (party) —, akkor hát micsoda? A kérdés a hódmezővásárhelyi KISZ-esektől származik, s ők maguk meg is adták a választ: ezen a party trappolásról, azaz futásról lesz szó. Vagyis hát nemcsak szó, mert aki — kicsi és nagy — elkocog szeptember 19-én, vasárnap a Csongrád megyeiek kocogónapjára, az egy jót — kocoghat is.

1 PERC ÚT AZ EXPRESS-SZEL

Kalauzunk: Novák Rudolf, az EXPRESS osztályvezető-helyettese:

— Mai ajánlatom: szervezzünk osztálykirándulást! De nem úgy, ahogy az iskolák eddig tették: egy időben — tavasszal —, többségében azonos helyre indulva. A tavaszi nagy zsúfoltság, kapkodás helyett kellemes őszi túrákat ajánlunk tanároknak és diákoknak. Hazánk látnivalói ilyenkor is értékesek, a természet pedig, ha lehet még szebb, mint máskor. Megyei irodáink kész programmal várják az érdeklődőket, s kívánságra a közlekedés, a szállás és az étkeztetés mellé — különleges programot is szerveznek.

ZSIBONGÓ

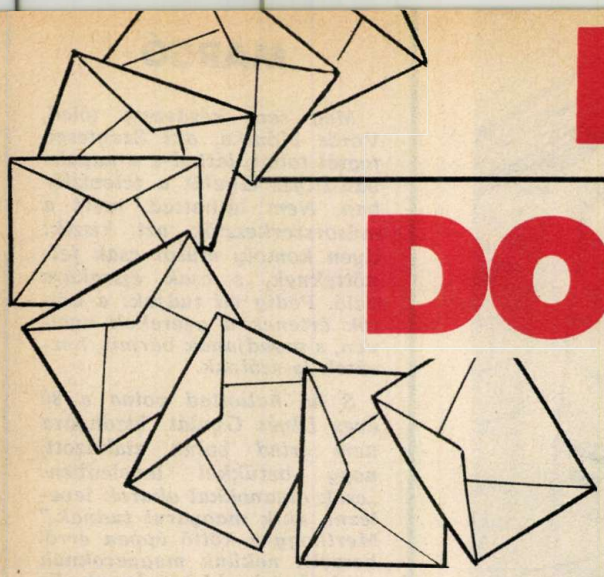

BIZALOM DOKTORNŐ

DR. LUX ELVIRA PSZICHOLÓGUS ROVATA

BAJBAN — *Minden levélnek megszólítással kell kezdődnie és aláírással végződnie. Ez a levélírás íratlan szabálya. Eléggé figyelmetlenül, mindkét szabályt megsértetted. Engem Emíliának kereszteltél és a leveledet nem írtad alá. Figyelni kell a formákra is, főleg, ha valaki számára igen fontos tartalmat közöl. Nem értem, miért csak azt beszéltétek meg, hogy pénteken találkoztok, s azt miért nem, hogy hol és hogy másfél órán át várt rád? Mondta? Aki anélkül sértődik meg, hogy ismerné igazi okát sértődésének, annak nincs igaza. Te ugyanúgy sértve érezhetnéd magadat. Ha már üzent, hogy várni fog, azt miért nem üzente meg, hol és mikor? Ebben az ügyben te már eleget kezdeményeztél, most rajta a sor.*

LAKODALOM — *Kedves, szép levelet írtál, olyat, amilyet minden fiatoltól várnék. Elnézést kértél a csúnya írásért, és a helyesírási hibákért, pedig írásod nem csúnya, és hibákat sem ejtettél. Igazad van, nem szép, ha a felnőttek kinevetik a serdülőket, mert már érdeklődnek a másik nem iránt. Ez így van rendjén. Az érdeklődés, az alakuló érzel-*

mi kapcsolatok azonban még valóban nem jelentik azt 13 éves korban, hogy közel már a „lakodalom". Ezt a felnőttek is jól tudják, éppen ezért nem szabadna ezzel ugratni téged. Nyugodtan beszéld meg ezt édesanyáddal, aki szeret, s biztosan igyekszik majd megkímélni téged barátnői csúfolódásaitól. Hiszen tudnia kell, hogy ebben a korban különösen érzékeny az ember. Azt hiszem, tetszel annak a fiúnak. Ő sem elég bátor még, de ezt nem szabad rossz néven venni tőle. Ilyen szép fokozatossággal kellene kezdődnie minden kamasz szerelemnek, ahogyan azt leírtad.

SEGÍTS! — *A problémáddal nem vagy egyedül, kamaszkorban gyakori a „világkatasztrófa" érzése az embernek. Mindenkinek van olyan korszaka, amikor csak ül és bámulja a falat, és nem gondol semmire. De ha ez a rossz hangulat állandóvá válik, akkor tényleges segítségre van szükséged, pszichológushoz kell fordulnod.*

IVETTA — *Leveled valóban bonyolult érzelmi szövevényeket tartalmaz, a válaszom viszont egyszerű: nem Gabiba, nem Feribe vagy szerelmes, hanem abba a fiúba, akinek a képe mindig a szemed előtt lebeg, a Gabi barátjába. Ezt azonban nem akarod bevallani magadnak, mert félsz, hogy netán Gabi is rájön erre. És attól is félsz, hogy így te is kiszolgáltatott leszel érzelmileg, mint ahogyan most Feri kiszolgáltatott neked. Talán ezért érzel iránta szánalmat és felelősséget, mert átérzed problémáját. Azt hiszem, ez a rejtély kulcsa. Gondold végig, illik-e ez a kulcs legrejtettebb érzelmeid zárjába?*

SZERETLEK SANYI — *Kedves Ági! Szeretnélek megkérni arra, hogy máskor — ha bárkinek olyan fontos ügyben írsz levelet, mint most nekem —, ne „sajtpapírra" írjál. Még egy egész irkalapot sem áldoztál érzelmeid hordozására. Ez azt jelenti, hogy nem tiszteled eléggé sem a saját érzelmeidet, sem a másokét. Miért engedted, hogy a barátnőid megmondják Sanyinak, hogy szereted, ha ezt „cikisnek" tartod? Várd meg, amíg ő, személyesen mondja, hogy viszonozza érzelmeidet, s ne a „suttogó" hírvivőknek higgy!*

BÁNAT MINDÖRÖKKÉ — *Szomorú, ha egy kislány mindig bánatos, és azt hiszi, hogy ez örökké így lesz. Azt írod, mindenért téged hibáztat a családod, olyan vétkekért is, amelyeket el sem követtél. Hallottál a „bűnbak" fogalmáról? Bűnbaknak nevezik azt, akire minden vétket, bűnt rá lehet fogni, és főleg azok teszik ezt, akik éppen elkövették a hibát. Szüleid meglehet, hogy második gyerekként fiút szerettek volna, és tudat alatt talán azt nem tudják megbocsátani neked, hogy mégis lány lettél. Ne hagyd enynyiben a dolgot! Kérdezd meg tőlük, így van-e?*

MIT TEGYEK? — *Feltétlenül várj, amíg kicsit idősebbek lesztek mindketten. Nem gondolod, hogy 10 évesen kicsit korai még csókolózni?*

VISSZATÉRŐ SZERELEM — *Aki elhagyott egy másik fiúért, magára vessen és ne csodálkozzon, hogy mikor vissza akar térni hozzád, te már mást szeretsz. Ha a fenyegetőzése komolytalan, ne törődj vele. Ha úgy tűnik, komoly, akkor ő beteg, és gyógyításra szorul elsősorban, nem a te érzelmeidre.*

IMPERIÁL 82. — *Miben kéred a tanácsomat? Ez nem derült ki a levélből. Ezt írod: „Érdeklődési körünk a Tánc, a Rock zene, Mozi" s mindezt csupa nagybetűvel. Egészségügyi szakközépiskolába jársz. Az egészségügy, a beteg ember gyógyítása nem érdekel? Az iskola tanulásra való és nem partnerszerzésre. Ezért nem tartom olyan vészesnek, hogy az osztályotokban csak lányok vannak. A fiatalok többsége nem az osztálytársai kö-*

zött talál partnerre, még ha vegyes osztályban tanul, akkor sem.

NEM, NEM, NEM — *Leveledben ennyit olvastam: Azt gondolom, szeretek egy lányt, de nem szeret... ez biztos. Na és? Mire vársz választ? Ha vele is ilyen szűkszavú vagy, nem csodálkozom azon, hogy nincs sikered a lányoknál.*

BT. — *14 éves „nőt, akit Klárinak hívnak", nem tudunk neked adni, azért aztán végképp nem, hogy kettő legyen. Karcsú legyen és fekete. Hmm... Tibi! A te eszedet valóban elvette a szerelem!*

JÓ KAPCSOLAT — *A jó kapcsolatok kialakítása elsősorban rajtunk múlik. A titka az, hogy ne csak másoktól várjunk megértést, hanem mi is próbáljuk megérteni környezetünket. Az én jeligém e témában ez lenne: türelem, megértés, kölcsönösség.*

SZERETNÉM, HA SZERETNE — *Sokan így vagyunk ezzel, azonban „a virágnak parancsolni nem lehet, hogy azt szeresse, kit a szíve nem szeret..." De ugyanígy neked sem lehet azt, hogy ne szeresd őt. A reménytelen szerelem is szerelem, s ha fájdalmas is, lehet szép, szívet, lelket, jellemet nemesítő. Előtted az élet és a reményteljes szerelmek egész sora is. Fel a fejjel!*

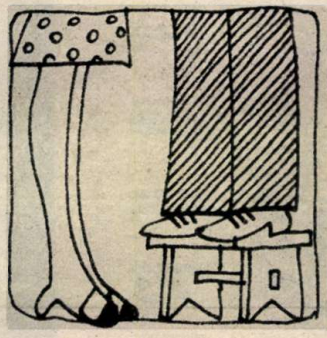

AMI SZÁMUNKRA MEGOLDHATATLAN — *Amiről írsz, abból csak a fele, megoldhatatlan. Az, hogy Miki két évvel fiatalabb nálad. De a másik fele, hogy kisebb nálad, nem akadály, hiszen még nőni fog. Azt írod, szeretitek egymást. Akkor miért nem mertek együtt mutatkozni? Akit szeretünk, azt el kell vállalnunk olyannak, amilyen. Mi a fontosabb? Mások kritikája vagy a ti saját érzelmeitek? Ebben magatoknak kell meghozni a döntést.*

BICIKLI: — *Hogy nem kaptad meg a beígért kerékpárt a bizonyítványért? Nagyon helyesen tették szüleid, hogy nem ajándékoztak meg vele. Hiszen nemhogy javítottál volna, mint ígérted, hanem még rontottál! Kitartóbb, keményebb munkát, tanulást vártak tőled, s te ezt nem tetted meg. Igyekezz, hogy majd kerekezz!*

A CSINOS — *Meddig kell még várnod? Nem tudom. Azt írtad, hogy ne tanácsoljam azt, hogy járj le a térre, és azt sem, hogy a testvéred hozzon össze azzal a fiúval, aki tetszik neked. Nem. Ezt úgysem tanácsolnám, de azt igen, hogy a sírásnál jobb időtöltés lenne, ha olvasnál, művelnéd magad, netán még a helyesírást is gyakorolnád. Így aztán hasznosan töltenéd el az időt, amíg a többi lányt megunja a fiúja. Mert azokat előbb-utóbb megunják, akik kimondva-kimondatlanul felkínálják magukat.*

LEHET-E IGAZI SZERELEM? — *A legteljesebb mértékben! Nyolc év korkülönbség a fiú javára nem olyan sok, ha az a fiú rendes, becsületes. De vigyázz, nehogy a tapasztalatlanságodat akarja kihasználni!*

HAN SOLO — *Azért pletykál rólad az a fiú — akinek tetszel — de gondolom, neked is tetszik ő —, mert még nem eléggé bátor és tapasztalt ahhoz, hogy veled tárgyalja meg ezt a kérdést. Ilyen módon szeretné megszerezni a biztonságérzetét, vagyis attól a két lánytól, akivel pletykál rólad. Ha biztos lenne az ő segítségükkel abban, hogy neked is tetszik, akkor ő is bátrabban merné vállalni az irántad érzett szerelmét.*

NINCS KÖZÉPÚT — *De van, sokszor az a leghelyesebb. Tizenkét éves vagy. Talán nem is te írtad a levelet, olyan kiforrott, hibátlan írással van írva. Ha mégis te írtad, akkor nem féltelek, mert olyan értelmes kislány vagy, hogy magad is megtalálod azt a bizonyos középutat. De ha nem te írtad, akkor inkább várj, amíg a fiú kezdeményez. Van időd, igaz?*

ÖNZŐ? — *A barátnőd az egyik kiránduláson már kora délelőtt megette az összes ennivalóját, mondván, te úgyis adsz majd neki, ha éhes lesz. S már többször is előfordult, hogy egész délután nem adta oda a biciklijét neked egy körre sem. Valóban, a barátnőd viselkedése ez esetben önző volt. S hogy a kiránduláson megsajnáltad és mégis adtál neki süteményt, a te jó szívedet dicséri. Mégis azt javasolom, legközelebb, ha kicsit is hasonlóan viselkedik, határozottan mondj nemet, és indokold is meg, hogy miért. Ne hagyd magad kihasználni! Az önzésre hajlamos emberek általában azokat használják ki, akik hagyják magukat, akik gyenge akaratú, határozatlan emberek. Akiknél erőszakos viselkedéssel elérhetik céljukat. Javaslom, hogy válassz magadnak másik barátnőt, egy kedvesebb, szerényebb, melegebb szívű kislányt.*

CHE GUEVARA FIAI

tüzesen süt a nap a selymes, gyapjas fejekre. Zsivaly, nevetgélés, fehér ingek, piros és kék nyakkendők, mint nálunk, bármelyik iskolában. Csak a szoknyák és a nadrágok borvörösek, ilyen az úttörődivat Kubában. Mint minden hétfőn, most is csapatgyűlésre készülődnek a havannai „Republica del Peru" általános iskolában. Köszöntik a csapatzászlót, megemlékeznek a hét legfontosabb évfordulóiról, végül ütemes taps köszönti az emelvényre szólított „legjobbakat", akik a legszorgalmasabban tanulnak. Ők tették a legtöbbet a tisztaságért, a közösségért az elmúlt héten, rájuk szavaztak pénteken az osztályokban a gyerekek.

Maria Eugenia Báez Crespo a csapattitkár, Laurae Hedez Perez és Tay-Lin Zureta Dubé pedig a 14 fős úttörőtanács tagja. Minden hónap elején összejönnek értékelni az elvégzett munkát, megbeszélik a feladatokat. A lányok mindhárman szeretik a zenét, a táncot, Maria a kórusban is énekel. A kórus fontos dolog! Mert sok szakkör működik, sokan sportolnak közülük, de a kórusukra a legbüszkébbek! Nem alaptalanul. Énekükkel már díjat is nyertek, sőt a televízió műsorában is szerepeltek.

FAGYLALTVÁROS A GYEREKEKNEK

Minden gyerek tudja Kubában, mi az a „Copelia". Nem női név, nem balettzene, hanem egy óriási fagylaltozó, pontosabban — fagylaltváros, amelyből nem egy, hanem sok-sok van az országban. A Havanna központjában levő „Copeliában" vagy tíz-húsz helyen mérik a fagylaltot, de nem ám valami tölcséres kis semmiséget, hanem hatalmas és bonyolult fagylaltkompozíciókat, finom habokkal. A „Copelia" ugyanakkor park is és a társadalmi élet egyik központja. Vasárnap itt sétál kiöltözve a család, itt találkoznak a fiatalok, itt pletykálnak az öregek. „Inkább családosan, fagylaltozni járjanak az emberek szabad idejükben, semmint, hogy italboltokban verjék el a keresetüket." Ez a gondolat vezette Fidel Castrót és az ország vezetőit, amikor néhány éve meghirdették a „Copelia"-építő mozgalmat. Ráadásul itt, Kubában szinte egész évben nyár, állandóan fagylaltszezon van. A fagylaltjuk pedig tartalmas és ízletes, nem sajnálják belőle a tejszínt, a csokit, a gyümölcsöt. Pedig itt nem élnek olyan könnyen az emberek. Nincsenek roskadásig megrakva az élelmiszerüzletek polcai. Biztosan kevesebb kidobott vajas zsemlét, sonkás kenyeret ürítenek ki az iskolai kukákból, mint nálunk! De ami fontos, az fontos, és a fagylalt igenis az, ebben a forró országban.

MALACMŰTÉT

A fiatalok és a gyerekek ügyét mindig is az egyik legfontosabb dolognak tartották az ország vezetői. Havannában sok az ütött-kopott ház, a tatarozásra váró épület, de az ország tele van új iskolákkal. A nemzetközi gyermekévben pedig csodálatos ajándékot kaptak a kubai gyerekek: a „Che Guevara Úttörőpalotát".

Az itteni éghajlatnak megfelelően tágas és szellős palota szakkörei évente negyvenezer gyereket foglalkoztatnak, heti egy-egy alkalommal. Hogy milyen szakkörök működnek

A rádiójáték két főszereplője a mikrofon előtt

Ez itt a Pionero, a kubai gyerekek lapja. Bemutatja nekünk Pucho, Kajla kutyánk havannai kollégája

Maria Eugenia Baez Crespo és Laurae Hedez Perez, akik a zenét kedvelik és az iskolai kórus tagjai

„Itt Csillag! Itt Csillag! A parancsot továbbítom!"

Szamba, rumba, cha-cha-cha. Már az óvodában is ezt járják a gyerekek

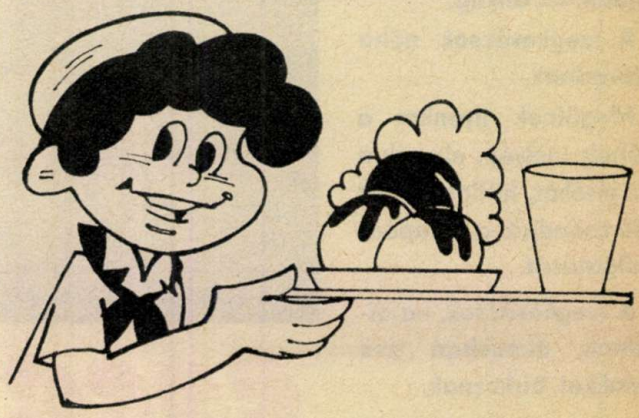

itt? Minden, amit el tudtok képzelni, de még olyan is, amit elképzelni se tudtok! Mert ki gondolná, hogy az úttörőházhoz külön cukorfeldolgozó üzemet is építettek, hogy a gyerekek itt ismerkedhessenek meg ezzel a szakmával. Most épül a különálló színházépület, a tervezők és a kivitelezők kérik a gyerekek véleményét és együtt dolgoznak velük a tervek megvalósításán is.

A rádiós szakkör valódi rádióstúdióban dolgozik. Egyik falán üvegablak, mögötte a hangrögzítő-, keverőberendezést működtető gyerekek. A stúdióban szereplők, rendezők, zörejgyártók a főrendező kivételével mind úttörők.

A biológia szakkörösök igazi műtétre készülődnek. A „beteg" (egy süldő malac) az altatás kábulatában szép sárga kukoricáról álmodik, miközben a vakbelétől megszabadítják.

Az „üvegesek" lángon hevítik formálhatóvá az anyagot. Kecses formák helyett most még inkább bicegő, kacska fiolák sikerednek, és ki gondolná, milyen ügyesség kell akár csak egy egyenes vonaldísz pohárra festéséhez is! A „babagyártók" fürge ujjai fonják, igazítják a fekete műhajat a „hölgyek" fejére. És újabb termek, szobák, műhelyek, ügyes, játszva alkotó, tanuló gyerekek.

JOGÁSZ SZAKKÖR

Még egy ajtónál álljunk meg! A belépő faburkolatú bírósági tárgyalóteremben találja magát. Minden hiteles, valódi, csak a székeken ülő bírák, ügyvédek, ügyészek, nyomozók, tanúk és vádlottak feltűnően fiatalok. Tekintélyes külsejű felnőttek helyett a jogi szakkör úttörői próbálják itt az igazság felderítéséhez vezető kacskaringós utat bejárni. Szakértő felnőttek, vaskos könyvek segítik őket abban, hogy alapvető ismereteket szerezzenek a szocialista törvényességről.

A huszonnégyféle honvédelmi szakkörbe hatezer gyerek jár hetente. Itt minden szakterületről minden harci eszköz megtalálható, kézbevehető, tanulmányozható. A híradósok foglalkozásán harci riadót imitálnak. Központi keverőpultba futnak be a vonalak. Az egyes telefonoknál, telexgépeknél a gyerekek a megadott hívójelek, jelszavak segítségével alakítják ki a riadóláncot. Jelzőcsengő berreg, telefonok csengenek, kopogzakatol a telexgép. A gyakorlat végén megérkezik a kubai úttörők jelszava is: „Mi, a kommunizmusért harcoló úttörők, olyanok leszünk, mint Che volt!"

Kép és szöveg:
Görög Júlia

A szegkovácsok hajnalban kelnek.

Amikor odakünn pirkad, s idebenn még alszik az üllő, sarokba dobva hever a kalapács, az izzasztó kemencében fölvöröslik a láng.

A szegkovácsok hatalmas emberek.

Vállukra veszik az üllőt, fél kézzel lendítik a kalapácsot. Cseng az üllő, táncol a kalapács, pattan a szikra. Ütésüktől dühödt vörösre izzik a vas, kezük alatt formát vajúdik az anyag.

A szegkovácsok néha elfáradnak.

Megülnek ilyenkor a műhely mélyén, elnézik a tűz játékát, hallgatják az üllő csöndjét, a kalapács hallgatását.

A szegkovácsok, ha alszanak, álmukban izzó vasakkal birkóznak.

(m. á.)

Fotó: Koncz Dezső

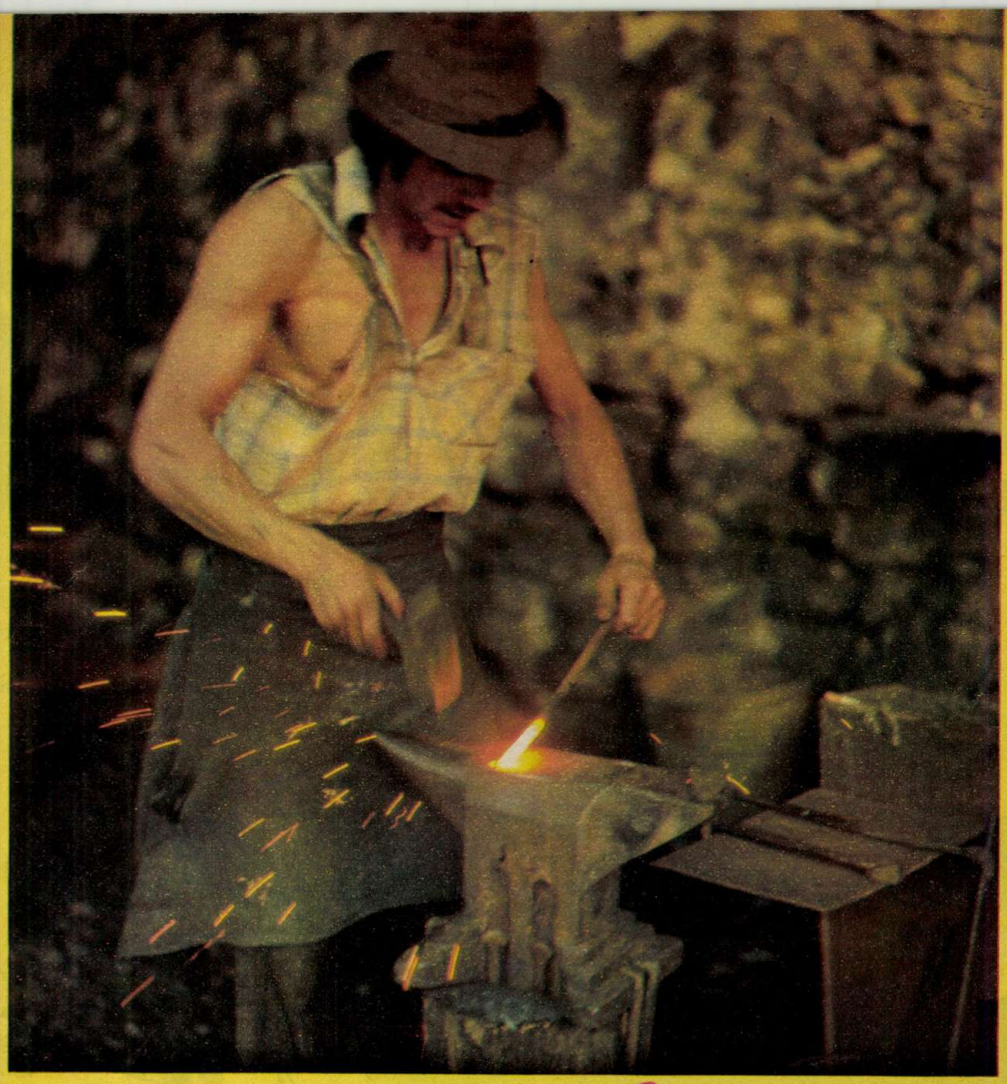

SZEGKOVÁCSOK

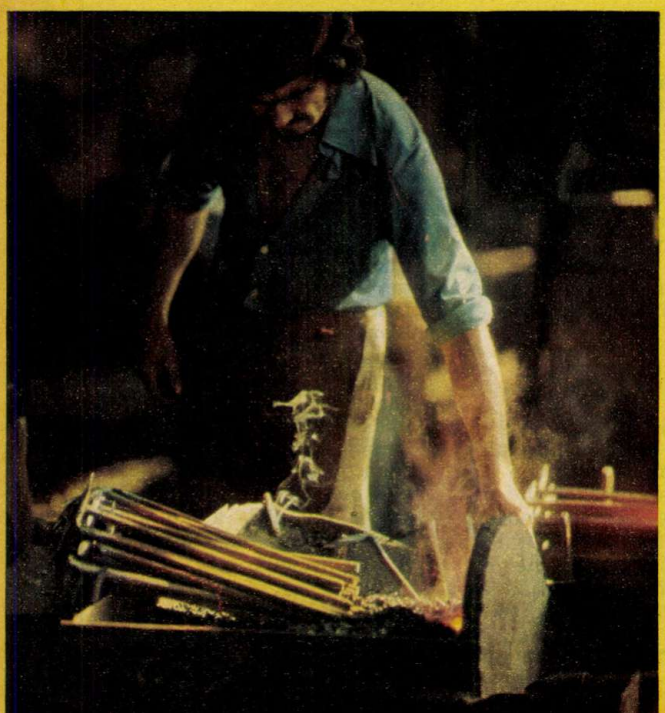

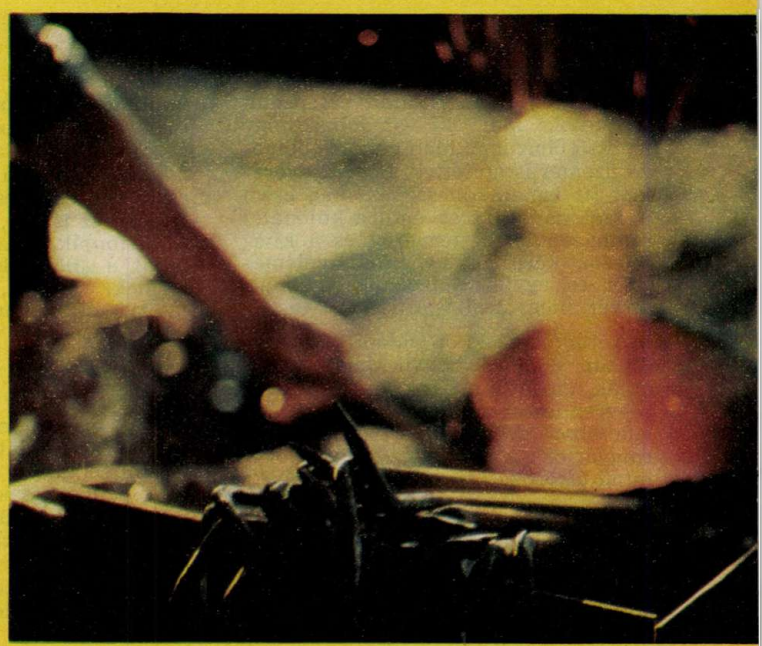

KÁPOSZTA, A DINNYÉS

Káposzta Pistával Budapesten, a Bosnyák téri piacon ismerkedtem meg. Nem káposztát árult, ahogy a neve után gondolná az ember, hanem dinnyét. Hangos szóval a görögöt kínálgatta, mert abból volt több. A teherautóról leemelt egy tízkilósat, hogy az érdeklődők közelebbről láthassák.

— Édes, mint a méz — dicsérte.

— Nekem egyformán csíkos és zöld a héja mindegyiknek — incselkedett vele az egyik vevő.

— Tessék kézbe venni!

— Azzal még nem megyek semmire. Tapintással nem érzem az ízét.

— Kopogtassa meg! Ha elnyeli a hangot, érett a húsa.

— Ennek is, amelyik a kezedben van?

— Ez peng, mintha még mindig az indáján lenne. Zamatos, nem kásás, inkább leveses — magyarázta, s egy hatalmas léket vágott a dinnyén, hogy igazmondását kóstolóval is bizonyítsa.

Pista még csak tizenegy éves. Mokány, apró termetű fiú. Fiatal kora ellenére édesapja jobbkeze, aki a Horton lakó vándordinnyés dinasztiák egyik legismertebb tagja. Most Csongrád megyében a balástyai termelőszövetkezet adott ki nekik tizennégy holdat dinnyetermesztésre. Ott bérelnek egy tanyát is, amelyben márciustól a betakarítás végéig, körülbelül szeptemberig élnek. Pista költözik haza Hortra elsőnek, hogy fél napot se mulasszon az iskolából. Kitűnően tanul.

— Nemcsak vándordinnyés, vándordiák is vagy. Miért kell neked márciusban Balástyára költöznöd?

— Nem akarom, hogy a szüleim megszakadjanak a munkában. Csak az tudja, hogy milyen nehéz a dinnyetermesztés, aki csinálja. Nyolcvanezer palántát neveltünk fel az idén is fólia alatt, s ezeket egyenként kellett kiültetni, locsolni. Ezt követi a kapálás, a kacsolás, a permetezés. S amikor elkezd érni, tonnányi súlyokat emelgetünk. Ma százötven ládával hoztunk a piacra, ami ládánként húsz kilót számítva, háromezer kiló dinnyét jelent. Este pakoltuk fel a kocsira. Hajnali ötkor keltünk, hogy hatkor már úton legyünk Pestre.

Felderült az arca, pillanatok alatt elfelejtette, hogy az előbb még panaszkodott.

— A fóliát ma már természetesnek tartják az emberek, nélküle nem lenne korai dinnye sem. A sárgát már június elején szüreteltük.

— Amikor otthon vagy a tanyán és nem szüretelsz, mit csinálsz?

— Magam mellé szólítom Dinót, Kántort és Bogáncsot, a kutyáimat, és megyek a földre. Sajnos, a dinnye legnagyobb ellensége az ember. Az még nem bűn, ha kóstolónak valaki leszakít egyet-egyet. De megtörtént hogy százával rugdalták szét a zöld dinyérettet. Apu mesélte, a piacon is előfordult, hogy amíg alkudozott az egyik árussal, addig a másik elemelt néhány láda dinnyét.

— Te is dinnyés leszel, mint édesapád?

— Sportolni szeretnék. A futballpályán középcsatárként számítanak rám. Különben apu sem dinnyésként kezdte. A mestersége géplakatos, hegesztő, de csak rövid ideig bírta ki a műhelyben. Nagyapa mondta, hogy ha Horton vagy Csányban valaki elkezdi a dinnyézést, soha többé nem tud megszabadulni tőle.

Mire e sorok megjelennek, Káposzta Pista Horton az iskolapadban ül. Tanul, mert tudja, hogy a matematikának, kémiának és fizikának a sportpályán, a dinnyetermesztésben is hasznát veszi. De Balástya sűrűn eszébe jut, mert ha szűkszavúan is, de beszélt arról, hogy rajong a dinnyéért, szeretné kibővíteni termesztésének idejét. Ha lehet úgy, hogy egész esztendőben ehessük ezt az ízletes gyümölcsöt. Akár üdítő italt is készíthetnének belőle.

Faragó György
Fotó: Gaál Zoltán

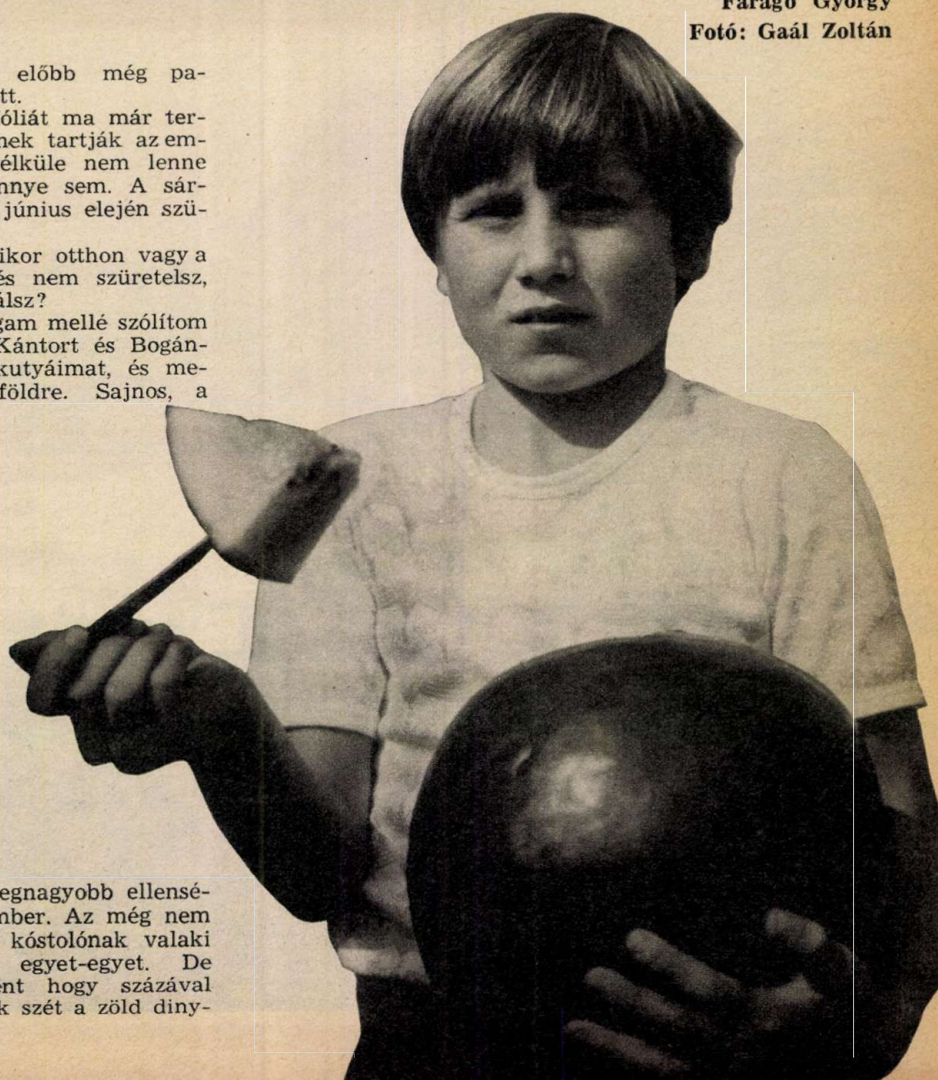

bükrök zöldje
és Somogyi József
modern szobra
szép dísze a városnak

Van e

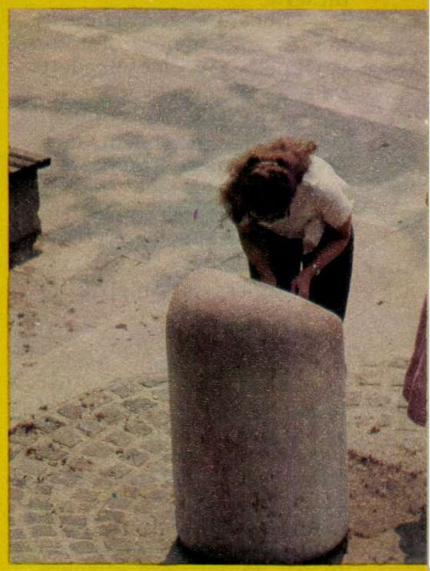

Salgótarján
a város-újjáépítés messze földön híres példája lett...

Egy város északon

A tágas főtér a Pécskő üzletházzal és a Garzonház-pár kettős tornyával

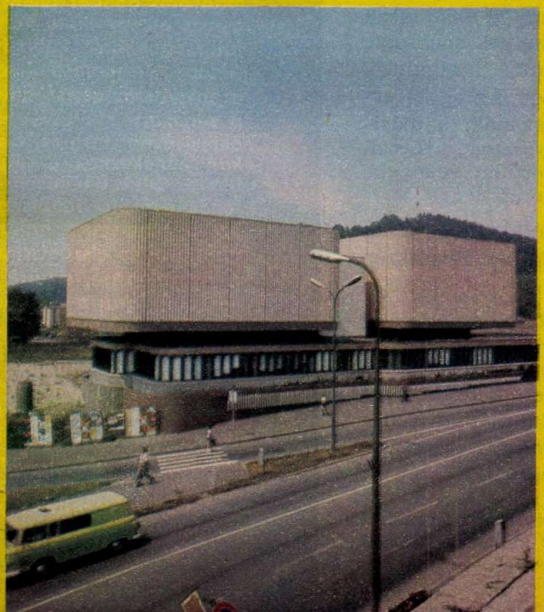

A József Attila Művelődési Ház egyszerű tömbje

Magyar Géza építészmérnök, az irigylésre méltó ember

A múzeum sima, elegáns tömbjei pirogránit burkolatot kaptak.

Makacs hegyek szorítják Salgótarjánt, szinte csodálkozik az ember, hogyan férhet el a város ilyen szűk völgyben. De a város is makacs: utcái felkúsznak a hegyoldalon, egyre beljebb húzódik északon a hegyek közé; és lefelé délre, ahol már lazul a Cserhát nyúlványainak szorítása.

ÉPÜLETEK EGYÉNISÉGE

Nem a műemlékek vonzzák ide a látogatót, itt egy város teljes újjáteremtése folyik: Salgótarján az újjáépítés messze földön híres példája lett. Magyar Gézával, a budapesti LAKÓTERV állami díjas, kétszeres Ybl-díjas építészmérnökével járjuk az utcákat. Kezdettől fogva nagy munkát vállalt a város újjátervezésé-

lőjét".

Felfelé baktatunk a Pécskő domb lejtőjének házai között, rálátunk az alattunk halkan zümmögő városra; meghatóan otthonos a látvány. Hiányoznak a nagyvárosi méretek, itt nem mosódnak egybe a házak; mintha minden épület külön „egyéniség" lenne. Az erkélyektől karnyújtásnyira van az erdők zöldje. Innen fentről jól látható, ahogy az észak-dél irányú völgyben húzódó várost a vasút és az út kettészeli. Régi házak már csak az út nyugati oldalán találhatók.

— *A város újjáépítésének első ütemében a keleti városrészt alakítottuk ki, most indul a nyugati rész rekonstrukciója* — mondja a tervező. — *A két oldal összekapcsolását, egységét három aluljárórendszerrel oldjuk meg. A hatvanas évek elején rendhagyó módon a központ kialakításával kezdődött a nagy munka. Nem voltak műemlékértékű épületek, ezért a város vezetői úgy gondolták, jobb lenne teljesen lebontani, majd újjáépíteni a főteret. Az új központ tervezésénél neves kollégák működtek közre: Jánossy György, Szrogh György és Finta József.*

KIS TEREKBŐL: FŐTÉR

Lesétáltunk a tágas, szellős főtérre, szemem aprólékosan ismerkedik minden részlettel. Szeretem a nagy tereket. Leülni középre, mélyet lélegezni a levegőjéből, ráérezni a hangulatára. A szálló melletti park kútjával pihenésre csalogat.

— *Nem szigorúan körülzárt tér ez* — mutat körbe Magyar Géza —, *inkább kisebb terek szövete. S a főterek ünnepélyességénél a miénk előbb! A Karancs-szálló növekvő idegenforgalma, a József Attila Művelődési Ház programjai, és a Pécskő üzletház nagy tömegeket vonz, sőt „lakják" is a teret. A tér nívóját az épületegyüttes szép látványa is adja, bármelyik oldalról közelítjük meg, változatos kép fogad bennünket.*

Valóban: a Karancs-szálló markáns tömbjének homlokzatát mozgalmassá teszik a mély erkélyek erőteljes árnyékhatásai, és az alsó szintek eltérő kialakítása. Ehhez hozzásimul az alacsonyabb művelődési ház sima, egyszerű tömbje. A földszinti, mélyen benyúló nyitott csarnok szinte beszippantja a látogatót, s így csaknem átmenet nélkül kapcsolódik össze a külső tér az épület belsejével. Érdekes látvány a lépcsőzetesen épült Pécskő üzletház. Emeleti fedett utcája széles lépcsőkkel, feljárókkal kapcsolódik a külső utakhoz. A Garzonház-pár kettős toronyépülete messziről jelzi a városközpont helyét, szép a homlokzati kialakítása, a vízszintes tagolás érzékelteti az emeleteket, a lépcsőházak tömege pedig a függőlegességét hangsúlyozza.

lantjuk a Munkásmozgalmi Múzeum lekerekített sarkú, sárgás pirogránittal burkolt elegáns tömbjeit.

— Úgy tudom, ez a legutoljára elkészült épület, amit tervezett. Talán ezért a legkedvesebb is? — fordulok a tervezőhöz.

— *Igen, ez a legkedvesebb. Az ablakok nélküli, kívülről zárt tömbök (a világítást felülről kapják) érzékeltetik, hogy az a fontos, ami belül történik. Az épület három fő tömbjében helyeztem el a kiállítási termeket, a három épületszárny jelzi a kiállítási anyag három részre osztását. A földszinti „lepényépületben" a műhelyek és az irodák, az alagsorban pedig a raktár kapott helyet.*

MIT MOND EGY ÉPÜLET

— Kevesen gondolunk arra, hogy egy sima tömbből álló épület jelképezhet is valamit.

— *Pedig az építészek törekednek arra, hogy a tömeg kialakításával mondjanak valamit. A mozi zárt tömbje — vetítődobozra hasonlít —, itt a múzeum szomszédságában szintén azt jelzi, hogy belül történik valami. Sőt, a mozi és a múzeum azonos külső burkolata rokonságukra is utal, arra, hogy mindkettő — kulturális intézmény. A Garzonház kis lakásait nagyrészt még gyermektelen házaspárok lakják, s a szorosan egymás mellett álló kettős toronyépület erre a párkapcsolatra utal.*

— Igazán jó dolguk van a salgótarjáni gyerekeknek, többségük már új iskolában tanul.

— *Szeretek iskolát tervezni. Az elsőt — a Lovász utcait — 1961-ben terveztem, a második 1966-ban már uszodával épült fel. És belső aulás rendszerrel alakítottuk ki, hogy eső esetén is legyen alkalom a gyerekeknek a szünetekben a mozgásra. Most épül a harmadik általam tervezett iskola.*

Bármerre megyünk is, ebben a városban nem unalmas a lakóházak külseje, a színek, erkélyek sokasága, a homlokzatok mutatós kialakítása élénkítik a városképet. Az egyik erkélyen gyerekek játszanak, a másikon kötöget egy nagymama... Levegőn vannak s mégis otthon. A loggia, a plusz szoba nem luxus.

— Ön irigylésre méltó ember. Csak keveseknek jut az életben ilyen szép feladat.

— *Valóban csodálatos dolog részt venni egy egész város tervezésében, s látni terveim megvalósulását. Nekem talán nem is voltak ilyen nagy álmaim. Csak biztatni tudom a fiatalokat: szőjenek merész terveket, vágyaik megvalósulhatnak.*

V. Sólyom Erzsébet
Fotó: Wagner Margit

KEDVES ISMERŐS

K. O. = OKÉ?

Az együttes furcsa neve az ökölvívásban használt kifejezés, amely a teljes kiütést jelenti. A K. O. zenekar is kiütéses győzelemre készül?

– Igen, arra. Illetve, ha nem is akarjuk ellenfeleinket a padlóra küldeni, mindenképpen szeretnénk az élvonalba kerülni – mondja Antal Béla, a zenekar vezetője.

Az együttes 1981 novemberében alakult: Molnár Ferenc basszusgitár, Tomasovits István szólógitár, Radics Szilvia ének, Köles László dob és Antal Béla billentyűs hangszerek összeállításban. Felvetődik a kérdés, vajon a K. O.-nak megvan-e a felkészültsége arra, hogy akár „pontozásos" győzelmet is arasson. Stílusukat az igényesség jellemzi, mindannyian úgy látják, hogy manapság ennek a zenének van jövője. Tehát a kemény alapokra fektetett dallamos zenétől, a Dinnyés József által írt dalszövegektől sokat várhatunk, de a kiütéses győzelemhez azért kellene még valami.

– A mi együttesünk amatőr zenekar – folytatja Antal Béla –, a napi nyolc-kilenc órai munka után állunk neki gyakorolni. Ez nem lehet probléma egyikőnk számára sem, hiszen annyira szeretjük a zenét, hogy ez az áldozat szinte semmiségnek tűnik. Nagyobb gondot jelent, hogy az összes elképzelhető költséget saját zsebünkből kell fedeznünk. Amúgy sem keresünk sokat, még is sokszor az utolsó fillérjeinket is a zenekarra költjük. Ha már az ökölvívásnál tartunk, biztosan sokan emlékeznek a „Roky" című filmre. Ott is a teljesen esélytelen főhős győzött. Tehetséges volt, s ezt a tehetséget hallatlan szorgalmával és elszántságával végül is győzelemmé, sikerré tudta kovácsolni. Igaz, a film modern mese volt, s mi már nem hiszünk a mesékben, de egy dolgot feltétlenül igaznak tartok belőle: a küzdelmet, a reményt sohasem szabad feladni! Mivel készül egy tv- és egy rádiófelvételünk, itt a lehetőség, hogy ha nem is k. o.-val, de egy pontozásos győzelemmel végre célba érjünk.

S. F.

PAJTÁS

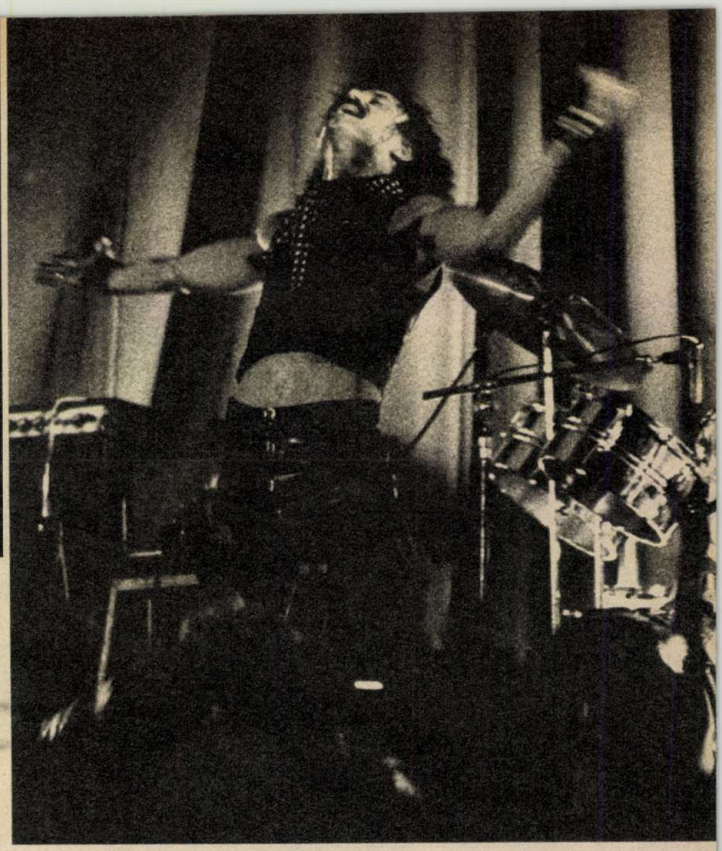

ROCK-SOKK

Hetvennyolcban megbabosodott a fővárosi aluljárók népe. Évtizednyi késéssel hazánkban is fölütötte fejét az új élet-divat: a punk. Zenekarukat Beatricének hívták, királyuk magát a „nemzet csótányá"-nak. A csövesek bandákban jártak, pöttyös kendőt kötöttek a csuklójukra, a nyakuk köré, bőrruhát hordtak, kétforintost kunyeráltak és jelvényük a biztosítótű volt. Ahol megjelentek, botrányokról keringtek legendák, rendőri készültség mellett szólt a gitár, a ricséseket az ország több helységéből tiltották ki egyszerre.

Aztán, ahogy jött forgószélként, úgy ült el a baboshuliám. A zenekar egyik napról a másikra feloszlott, a csövesek föladták a bandázást. Zöldre festették hajukat és a Limbó-hintót kezdték fújni. Voltak, akik munkát vállaltak. „Megöregedtek."

Mi is volt a Ricse ricsaja?

Jelenség? Balhé? Társadalmi karikatúra? Üresjárat? Keressük a választ.

Annyi bizonyos: a Ricse-jelenség óta kap hivatalosan is figyelmet a kőkemény rock hazánkban.

A lakótelep megszokott, nyár-délutáni életét éli. A HÉV-kocsikon emberek érkeznek, s a felforrósodott aszfalton sietős léptekkel igyekeznek a bevásárlóközpont vagy éppen otthonuk felé. Az egyik tízemeletes ház szürke betonoszlopain ismerős feliratok: „Fero, te vagy a király", „Ricse-Ricse-Beatricse". A szövegekre ma már senki sem figyel. Nagy Ferenc, az egykori együttes énekese a lakótelep háromszor három méteres szobáját porszívózza.

— Végképp legatyásodtam — mondja. — Feloszlott az együttes, eladtuk a szerelés nagy részét, a pénz utolsó fillérjeiből élünk. A régi Beatricével még voltak anyagi elképzeléseink, a diszkóban láttuk az üzletet. Nekünk nem jött be a dolog.

— Az új Beatrice 1977-ben alakult. Milyen tervekkel, elképzelésekkel indultatok?

— Elképzelésünk nem nagyon volt, zenéltünk, s megpróbáltunk ebből megélni valahogy. Külföldi számokat játszottunk, ezek közé kevertünk néhányat a saját szerzeményünkből is. A közönségnek tetszett a dolog, mi mégsem tudtunk ötről hatra jutni. Akkor, az Ifjúsági Parkban tartott koncertünkön megláttam két „szakadt" gyereket az első sorban. Odafordultam Miklóskához, az együttes basszusgitárosához: belőlük verbuválódik majd a mi igazi közönségünk!

— Így utólag, hogy' látod: mi is volt az úgynevezett Beatrice-ügy? Milyen előzményei voltak annak, hogy az együttesből — ügy lett?

— Mi, amikor befejeztük a fellépéseinket, nem pakoltuk fel magunkat, mint sok zenész, aki úgy sétálgat a srácok között, akár a császár. Az ilyenektől autogramot lehet kérni, rajongani lehet értük, de egy szó nem sok, annyit se szólnak a gyerekekhez. Szóval mi nem játszottuk meg magunkat. Elmentünk a srácokkal jobbra-balra, beszélgettünk. Bennünket is meglepett, hány sorssal találkoztunk. Megpróbáltam vitatkozni a gyerekekkel, agitáltam őket, hogy menjenek dolgozni, lakjanak munkásszálláson. Nem nevettek ki, mert már az is nagy dolog volt, hogy meghallgattuk őket. Az életük nagy kérdéseit mi nem oldhattuk meg, de egy kis szeretetet nyújthattunk nekik. Az egész dolog valahogy ahhoz hasonlított a legjobban, amikor elgázolnak egy embert az utcán. Van, aki elsétál a szerencsétlen mellett, van, aki segíteni akar, de több kárt tesz, mint hasznot. Van viszont olyan is, aki tudná mit kell tenni, de mások nem engedik cselekedni.

— Úgy érzed, a Beatrice lett volna az, amely tudta, hogy mit kell tenni? S mi-

A RICSE RICSAJA

A SZÖVEGEKRE SENKI NEM FIGYEL • A DISZKÓ NEM VOLT ÜZLET • SZAKADTAK CSAPATA • SRÁCOK KÖZT A CSÁSZÁR • BOTRÁNY AZ IFIPARKBAN CSÖVESEKNEK BABOS-KÖNYV • A KIRÁLY BIKINIJE

ért ne hagyták volna cselekedni?

— *Az ügy egy ifjúsági parkbeli esettel pattant ki. Egy lány majdnem levetkőzött a dobogón. A közönség megőrült, fölrohant a színpadra. A dolog mellett nem tudott elmenni sem a sajtó, sem a rádió. Kikiáltottak bennünket a csövesek zenekarának.*

— Végül ezzel ti is a „körön kívülre" kerültetek, így találtátok meg azt a réteget, amely szintén a társadalmon kívüliséget választotta.

— *Így volt.*

— De hát valamilyen célotok kellett, hogy legyen! Egyáltalán, hova akartatok eljutni? Mit akartatok megvalósítani?

— *Sehová sem akartunk eljutni. Kifejeztük a közös életérzésünket, szeretetet, közösséget nyújtottunk ezeknek a srácoknak. Felvállaltuk őket. Sokan írtak verset, festettek, szobrokat csináltak. Ki is akartuk adni a „Babos-könyvet", amely ezeknek a fiataloknak a munkáit mutatta volna be. Mert hát hova vihetnének, mondjuk, egy verset?! Volt olyan időszak, amikor a koncertjeink előtt vagy a szüneteiben versfelolvasásokat tartottak fiatal, tehetséges költők. Figyeltem. Az első két alkalommal tetszettek is a versek, de harmadszorra láttam: valami baj van! Tele voltak ellenzékiséggel. Na, mondom itt most álljunk meg, mi ilyesmivel nem foglalkozunk! Különben a viselkedésük sem nagyon tetszett, lenézték az egyszerű embereket. Mi pedig, a zenekar és a közönségünk, egyszerű emberek vagyunk. Bocsánat, voltunk, mert a Beatrice sajnos, nincs többé. A közönségünk szétszéledt, nagy részük beilleszkedett a társadalomba, remélem, sikerült nekik emberi körülmények közé kerülniük.*

— Milyen érzéssel gondolsz a Ricsére?

— *Szép időszak volt. Talán a legszebb az életemben.*

— Hogyan tovább? Úgy hírlik, majdnem a Piramis tagja lettél. Ez megalkuvást jelentett volna, legalábbis a korábbi önmagadhoz képest.

— *Épp itt volt a baj. Azért nem lettem a zenekar tagja, mert nem akartam megalkudni. Én művész vagyok, pusztán a pénzért nem zenélek. A régi Dinamit néhány tagjával viszont új zenekart alakítottunk, Bikini néven, erről még nem szívesen beszélek. Nagyon az elején vagyunk még mindennek.*

— Fero, szeretnek téged a zenészek? Már a más együttesbéliek?

— *Nem. Azt mondják, amit én csinálok, az nem zene. Ez jó, mert akkor nyilván több, mint zene. Az igazi művészet jellemzője a hatás és az, hogy adni tud valamit. Nem közönséges élményre gondolok, hanem valami olyasmire, ami elgondolkoztat, ami kifejező erejű.*

Sinkovics Ferenc

KÖVETKEZIK:
FANYÚL A ZENEKAROK TENGERÉBEN

Nagy Feró — most már Ricse nélkül

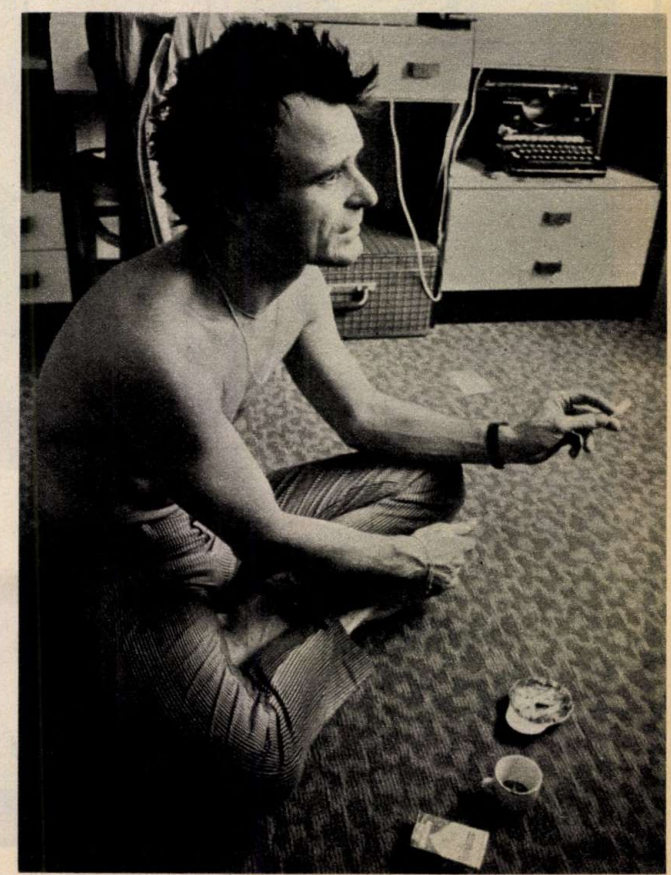

LEVELEZNÉNK!

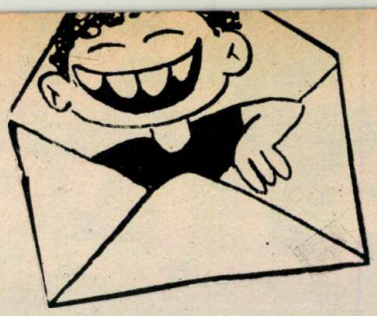

TINZENBOLD MÁRIA, 13 éves, Pócspetri, Petőfi u. 52. — 4327.

HORTOBÁGYI DIÁKOTTHON kisdobosai és úttörői, Hortobágy — 4071.

NAGY ABONYI MELINDA, 15 éves, együttesek, énekesek fotóit, képeslapot és bélyeget gyűjt. Gornji-Berg (Felsőhegy), Dózsa Gy. u. 24. — 24406. Jugoszlávia.

VARGA ILDIKÓ és **PAPP MÁRIA,** 12 évesek, matricát, külföldi képeslapot és rágógumi-papírt cserélnek. Fót, Gyermekváros — 2153.

SZABÓ SZILVIA 12 éves, Szigetbecse, Dunasor 1. — 2321.

TÓTH ERZSÉBET 12 éves, Dunapataj, Honfi u. 9. — 6328.

MIKLÓS KRISZTINA, 13 éves, Pócspetri, Petőfi u. 69. — 4327.

MÁJAI ILONA, 13 éves, Nagyernye, Katolikus u. 51. Maros megye 4296 — Románia.

TAMÁSI TÍMEA, 13 éves, Szécsény, Somogyi B. u. 10. — 3170.

MOLNÁR LÁSZLÓ, 14 éves Enese, Rózsa u. 31. — 9143.

HORVÁTH JUDIT, 14 éves, Kiskőrös, Ökördi u. 16. — 6200.

BENKE ERZSÉBET, 15 éves, Szob, Árpád u. 19. — 2628.

POCSAI MÁRIA, 14 éves, Békés, Kossuth u. 6. — 5630.

BALOGI BOGLÁRKA, 11 éves, bélyeget képeslapot, szalvétát gyűjt. Dédestapolcsány, Szabadság u. 2. — 3643.

KUNCZ ÉVA, 13 éves, Tatabánya, Mártírok útja 54. 6/2. — 2800.

NAGY HAJNALKA, 12 éves, Marosvásárhely, Harmónia u. 18. 14-es lakrész, IV. — 4300. Románia.

RIPORTEREK!

Ti, akik az iskolaújságokat írjátok, a sulirádió műsorát szerkesztitek, jelentkezzetek tudósítóink táborába! Legyetek szemfülesek és írjatok új kezdeményezésekről, fonákságokról, érdekes eseményekről és olyan gyerekekről, akik „tudnak valamit". Belépő: egy érdekes hír.

TUDSZ OROSZUL?

Mindenkinek jó nyelvlecke az idegennyelvű levelezés. Oroszul pedig mindenki tanul, s a levelezésben a tanárok is szívesen segítenek. **Mudri Jolán** bárkinek küld szovjet levelező (12—16 év között) címét, aki **bélyeggel ellátott válaszboríték** kíséretében kéri ezt. Címe: Oros, Diák u. 47. — 4551.

EZERMESTER

AZ EZERMESTER ÚTTÖRŐ és IFJÚSÁGI KERESKEDELMI VÁLLALAT barkácsműhelyeiben a tanulók óránként 10,– forintért használhatják a barkácsfelszereléseket

Címeink: Budapest II., Vöröskereszt u. 11; Budapest XV., Frankovits u. 53–69.; Budapest XIV., Örs vezér tér SUGÁR; Kecskemét, Petőfi u. 8.; Miskolc, Szabó Lajos u. 52.; Veszprém, Ács u. 1.

Hordozható napóra

A rajzon látható hosszú csíkot vágd ki, ragaszd fel kartonra és hajlítsd karikává úgy, hogy a számok belül legyenek és a két megjelölt pont (⊙) egymásra kerüljön, majd a jelzett végeket ragaszd össze. Ezután varrótű segítségével vastagabb cérnát fűzz át a megjelölt ponton, de el ne felejts előbb csomót kötni a végére! Most fűzd át a varrótűt a kivágott körlap középpontján is, és a körlapot kis felületen ragaszd hozzá a papírgyűrűhöz. Vigyázz arra, hogy az ábrának megfelelően a körlapon levő kivágás pontosan a gyűrűn levő fonal irányában legyen! Végül vágd ki a kis nyilat is, és a megjelölt ponton keresztülhúzva a cérnát, helyezd a körlapra. A nyílon levő lyukat érdemes kicsit kibővíteni, hogy a nyíl kézzel könnyen elfordítható legyen, anélkül, hogy a cérna is vele fordulna. Elkészült napóránkat rövid cérnára érdemes függeszteni, mert a hosszún könnyen elfordul minden kisebb fuvallatra.

A karika fekete csíkja mellett jobb- és baloldalt a római számok a hónapokat jelölik. Egy-egy hónapon belül minden tizedik napnál még egy-egy rövidebb vonalat is bejelöltünk. Először ezen a csíkon, a naptári időnek megfelelően vastagabb tűvel (két milliméter) átmérőjű lyukat fúrj ott, ahol a megfelelő dátum van. Ezután a napórát kezedben lógatva úgy fordítsd el, hogy a kis lyukon keresztül a napfény éppen a gyűrű belső oldalán levő fehér csíkra essen. A pontos időt a fehér csík melletti skálák egyikéről olvashatod le. Hogy melyikről, ahhoz csak azt kell tudni, hogy délelőtt van-e vagy délután. Körülbelül tíz nap elteltével a fekete csíkon a megfelelő helyen, kicsivel odébb kell kis lyukat fúrni a papírba, hogy napórád ismét pontos legyen. A nyári időszámítás tartama alatt még arra is figyelned kell, hogy ilyenkor az órákat egy órával előreállítottuk. Erről persze a Nap nem tud semmit, ugyanúgy járja égi útját, mint azelőtt. Ilyenkor tehát a leolvasott óraértékhez adjunk hozzá egy órát, így kapjuk meg a pontos időt.

Az időbeli tájékozódás után az iránytű segítségével térben is eligazodhatsz. Tartsd úgy a napórát, hogy a lyukon keresztül a napfény a fehér csíkra essen, a felső körlapon fordítsd a nyilat a skáláról leolvasott időpontnak megfelelő helyzetbe. Közben vigyázz arra, hogy csak a nyilat fordítsd, a napóra ne mozduljon el! Ekkor a nyíl déli irányba mutat, ezzel ellentétesen van észak.

Dr. S. Tóth László
egyetemi adjunktus

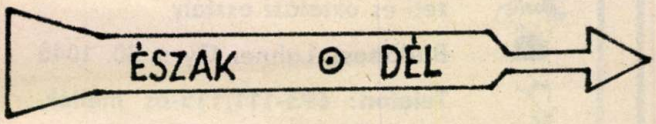

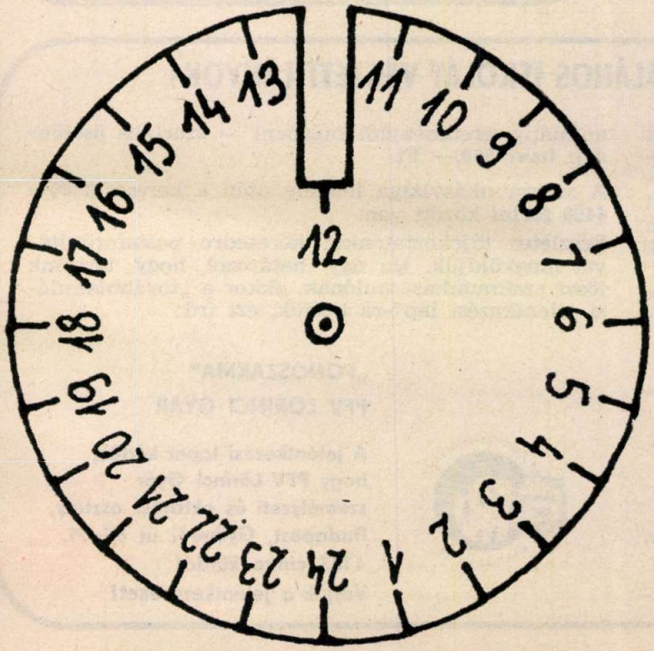

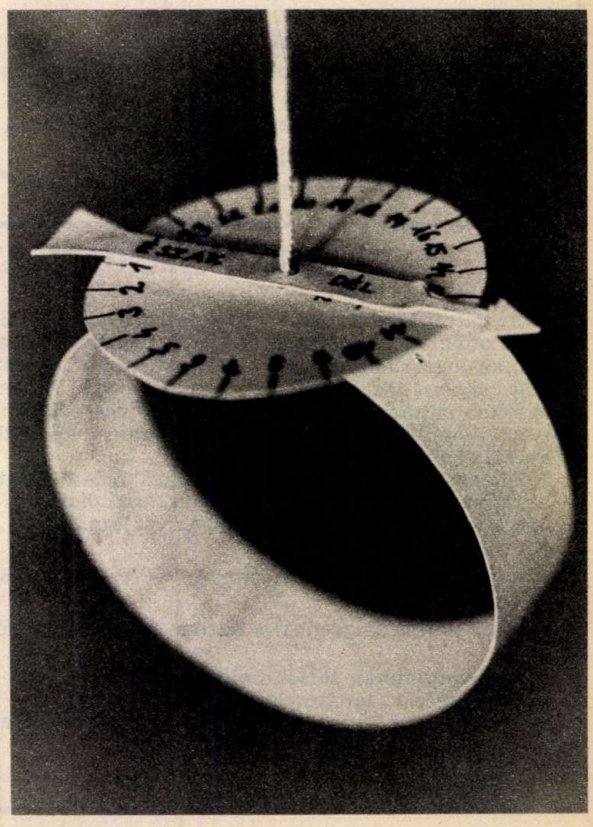

GYERE A TEXTILGYÁRBA!

Jó kereseti lehetőséget biztosító szakmákat ajánlunk 8. osztályt végzett lányok és fiúk számára, 16 éves korig.

Leányokat fonó és szövő szakmára, fiúkat pedig textilgépszerelő, textilfestő és -kikészítő szakmára veszünk fel.

Felvételi vizsga nincs.

A tanulmányi idő 3 év.

Juttatások:

- leányok részére: tanulmányi eredménytől függően 350 Ft–750 Ft-ig ösztöndíj,
- havonta 500 Ft társadalmi ösztöndíj,
- fiúk részére: tanulmányi eredménytől függően 160 Ft–600 Ft-ig ösztöndíj,
- havonta 250 Ft társadalmi ösztöndíj.

Fiúk és lányok részére egyaránt:

- térítés nélküli kollégiumi elhelyezés,
- az iskolában és az üzemi gyakorlat idejére ebédet 3 Ft-os térítés ellenében biztosítunk.

Munkaruhát adunk.

Évente kétszer kedvezményes vásárlást rendezünk a vállalat termékeiből.

A III. évben tanulmányi eredménytől függően nyereségrészesedést fizetünk. Ugyanabban az évben a tanulók 90%-os teljesítménybérben dolgoznak.

A szakmunkásvizsga letétele után a kereset 10%-os szakmunkáspótlékkal 3000–4000 Ft.

Továbbtanulási lehetőséget biztosítunk az üzemi szakközépiskolánkban.

Részletes tájékoztatónkat kérésre postafordultával megküldjük.

A „továbbtanulási jelentkezési lap"-ra írd rá, hogy fonó, szövő, textilgépszerelő vagy textilfestő és -kikészítő szakmákra jelentkezel-e, a Kőbányai Textilművekhez.

TEXTIL KŐBÁNYAI TEXTIL

A jelentkezési lapot kérjük, hogy a Kőbányai Textilművek személyzeti és oktatási osztályára (Budapest X., Gyömrői út 90. – 1103 címre) küldd. Várjuk jelentkezésedet!

FIATALOK FIGYELEM!

Általános iskolai végzettséggel rendelkező lányokat felveszünk az 1983–84-es tanévre fonó és szövő, fiúkat textil- és ruházati ipari gépszerelő, géplakatos és villanyszerelő szakmunkástanulónak.

Felső korhatár: 15 év

Tanulóidő: 3 év

Társadalmi ösztöndíj: 500 Ft
Tanulmányi ösztöndíj: eredménytől függően 350–550 Ft

Ösztöndíj-kiegészítés: 190,– Ft
Teljes ellátás és elhelyezés kollégiumban havi 210,– Ft-ért, tankönyv és munkaruha díjmentesen. Szakmunkásvizsga után a havi kereseti lehetőség 4000,– Ft – 4500,– Ft

Jelentkezni lehet szombat kivételével bármely munkanapon 7 órától, 4 óráig személyesen.

Levélre részletes tájékoztatást küldünk. A gyár címe: PNYV. MAGYAR PAMUTIPAR személyzeti és oktatási osztály

Budapest, Lahner Gy. u. 30. 1046

Telefon: 693-111/115-ös mellék, vagy 693-847.

NYOLCADIK OSZTÁLYOS ÉS ÁLTALÁNOS ISKOLÁT VÉGZETT LÁNYOK!

Gyárunk 1959 óta képez fonóipari szakmunkásokat a tanulók és dolgozóink megelégedésére. A szakmunkásképző hároméves, amely a fonómunka minden gépére szakmunkás-képesítést ad. Felvételt nyerhet minden egészséges 14—15 éves, általános iskolát végzett lány. A tanítás szeptember 1-től indul. Felvételi vizsga nincs!

Jól képzett nevelők, tanárok és gyakorlati oktatók a szakmát megszerető, szorgalmas tanulóknak a sikeres vizsga letételéhez segítséget nyújtanak.

Juttatások:

— **teljes ellátás** (napi háromszori étkezés) napi 5,— Ft térítésért.

Kivétel nélkül ingyenes a három tanév teljes idejére:

— **leányotthonban történő elhelyezés,**
— **tankönyvek, tanszerek,**
— **munkaruha, fejkendő, munkacipő, iskolaköpeny.**

Ezenfelül megilleti a tanulót:

— **tanulmányi ösztöndíj: havi 350—720 forint** (a tanulmányi eredménytől függően) — **szociális ösztöndíj: havi 500,— Ft.**

A szakmunkásvizsga letétele után a kereset **3200—4400 forint** között van.

Részletes tájékoztatónkat kérésedre postafordultával megküldjük. Ha úgy határozol, hogy hozzánk jössz szakmunkástanulónak, akkor a „továbbtanulási jelentkezési lap"-ra kérjük, ezt írd:

„FONÓSZAKMA"
PFV LŐRINCI GYÁR

PAMUTFONÓIPARI VÁLLALAT * BUDAPEST * Lőrinci Gyár

A jelentkezési lapot kérjük, hogy PFV Lőrinci Gyár személyzeti és oktatási osztály, Budapest, Gyömrői út 85–91. 1183 címre küldd! Várjuk a jelentkezéseket!

GYERE HOZZÁNK!

Ötnapos munkahéttel dolgozó gyárunkba jó kereseti lehetőséget nyújtó fonó-szövő szakmára lányokat, villanyszerelő szakmára fiúkat szerződtetünk szakmunkástanulónak, akik az 1982–83-as tanévben fejezik be az általános iskolát. A tanulóidő 3 éves. A tanulóidőre ingyenes kollégiumi elhelyezést és teljes ellátást biztosítunk.
Havi ösztöndíj a tanulmányi eredménytől függően 900–1120 Ft között van.
Az utolsó évben már teljesítménybér!
Szakmunkásvizsga után a lányok leányszállón, a fiúk albérletben kerülnek elhelyezésre.
Jelentkezés levél útján „Szakmunkástanuló" hivatkozással történik.
PAMUTTEXTILMŰVEK BUDAI GYÁRA
személyzeti osztály
Budapest XI. ker., Hauszmann A. u. 20.
Levélcím: 1502 Budapest, Pf. 43.

PATEX

PÁLYAVÁLASZTÓ FIATALOK!

Általános iskolát végzett, 15 évesnél nem idősebb fiúkat, lányokat felveszünk az 1983–84-es tanévre, hároméves képzésre. Fonó-szövő szakmunkástanulónak lányokat, tanulmányi ösztöndíj: 410–750 Ft-ig, textilnyomó és textilipari gépszerelő tanulónak fiúkat, textilfestő és kikészítő tanulónak fiúkat, lányokat. Tanulmányi ösztöndíj: 350–790 Ft-ig. A textilnyomó, -festő, és kikészítő, textilipari gépszerelő tanulók az első évben 1500 Ft ruházkodási juttatásban részesülnek. A vidéki tanulók havi 500 Ft különélési pótlékot, a helybeli lakosok 450 Ft társadalmi ösztöndíjat kapnak.

Havi 90 Ft-ért reggeli, ebéd és vacsora. A vidékiek részére 120 Ft-ért kollégiumi férőhelyet biztosítunk. Ingyenes tankönyv és munkaruha. A szakmunkásvizsga után továbbtanulási lehetőség. A végzett tanulók kereseti lehetősége: havi 3500–4400 Ft.

Jelentkezni lehet a személyzeti oktatási osztályon személyesen vagy levél által, szombat kivételével mindennap reggel 7 órától du. 3 óráig

CÍM: KISPESTI TEXTILGYÁR
Budapest XVIII., Fáy út 2. 1184
Telefon: 273-711

Kistex PRINTEX

PÁLYAVÁLASZTÓ FIATALOK FIGYELEM!

Kőműves, ács-állványozó, bádogos-tetőfedő, villanyszerelő, vas- és fémszerkezeti lakatos, vízvezeték- és készülékszerelő, központifűtés-csőhálózatszerelő, épületasztalos, fapadlózó-műanyagburkoló, hidegburkoló, szobafestő-mázoló szakmunkástanulónak jelentkezhetnek azok a fiatalok, akik a 15—17. életévüket 1983-ban betöltik, és a 8. általánost elvégezték, illetve akik jelenleg a 8. osztály tanulói.
Vidékieknek a tanulmányi időre TÉRÍTÉSMENTESEN TANULÓOTTHONT, KOLLÉGIUMOT, napi 3,— Ft ellenében teljes ellátást, tanulmányaikhoz szakképzett nevelőtanári felügyeletet és segítséget biztosítunk.
Továbbá rendszeresen kedvezményes hazautazást, munkaruhát, ösztöndíjat, egyes szakmákban ösztöndíj-kiegészítést, valamint **KŐMŰVES, ÁCS-ÁLLVÁNYOZÓ IPARI TANULÓKNAK** 500,— Ft, a többi szakmákban 250,— Ft társadalmi ösztöndíjat biztosítunk, amit szerződésben rögzítünk.

Különböző sportolási és kulturális lehetőséggel várjuk a jelentkező fiatalokat.
Személyes és levélbeli érdeklődésre részletesen válaszolunk.
Pontos címünk:
Fővárosi 3. sz. Építőipari Vállalat, szakoktatási csoport,
Bp. XIII., Lehel út 10/a.
Tel.: 494-300/121 mellék.

FŐVÁROSI 3. SZ. ÉPÍTŐIPARI VÁLLALAT BUDAPEST.

Rummenigge becsúszva szerelt

Goromba hátvédek zsonglőrködtek

Szélvész-szélsők

Művészi buktatások

Rossiéknak nincs gondjuk cipőre

VOLT EGYSZER EGY

FOCI-FIESTA

Igaza volt *Alfredo Di Stefanónak,* aki az ötvenes-hatvanas években a hatszoros Európa Kupa győztes Real Madrid legendás középcsatára volt, aki azt jósolta, hogy a sokoldalú, több poszton alkalmazható játékosoké a jövő. A magyar futballisták felszisszentek, amikor az NSZK—Chile mérkőzésen 1:0-ás nyugatnémet vezetésnél *Rummenigét* látták becsúszva szerelni. Az ellenfél kapuja előtt elegánsan játszó gólgyáros visszament a saját térfelére, s önfeláldozóan, sérüléstől nem tartva mentett. Mert a csapat érdeke így kívánta! De nemcsak csatárokat láttunk hátvédeket lepipáló módon védekezni, hanem szőrösszívű, „smirgli-goromba" hátvédeket is szemkápráztató módon cselezni, adogatni és lőni. A két olasz védő, a söprögető *Scirea* és a beállós *Bergomi,* a nyugatnémetek elleni döntőn úgy „kötötte masnira" *Stielikéék* lábait a nyugatnémet 16-oson belül, hogy *Rossi* és *Graziani* sem csinálhatták volna jobban. Vagy itt van Stielike, aki játszott már életében csatárt, középpályást és védőt is. Mindegyiket világklasszis színvonalon. A hátvéd *Cabrini* olyan gólt lőtt az argentinoknak, amilyenre nem sok csatár képes. A több tucatnyi sokoldalú játékost látva az embernek olyan érzése támadt, hogy ha *Zoff* kijönne

Rossi, az olaszok fenegyereke a VB gólkirálya lett

Stielike, az NSZK védelmének oszlopa — ha kellett — pompásan cselezett

a kapujából, bizonyára labbal is képes lenne a trükkökre!

*

Egy másik régi, világhírű sztár, *Francisco Gento*, aki ugyancsak a Real Madridban bűvölte a labdát, azt nyilatkozta, hogy *„nincs eredményes labdarúgás szélsőjáték nélkül!"* A Mundiálon ezt kétféleképpen oldották meg a csapatok: vagy vérbeli szélsőcsatárokkal, vagy éppen az előbb emlegetett sokoldalú játékosok széleken vezetett támadásaival. Az előbbiek csoportjába tartozott a veterán *Lato*, az ugyancsak a lengyel válogatottban játszó fiatal *Szmolarek*, a nyugatnémet *Littbarski*, a spanyol *Juanito* és még sokan mások. Valamennyien szélvészgyorsak, nehéz őket feltartóztatni, a labdától elválasztani, kiismerhetetlenül cseleznek, erőszakosak, nagyszerűen veszik ki részüket az összjátékból és a kapura is veszélyesek. A spanyol szurkolókat ma is kirázza a hideg, ha eszükbe jut, hogyan forgatta meg kedvenceiket Littbarski, *Arconada* kapuja előtt!

A taktikai szabálytalanság sem új találmány. Ha egy csapat elveszítette a labdát, valamelyik játékosa azonnal elkövetett valamilyen, leheletfinom szabálytalanságot, hogy a játékvezető megállítsa a játékot, kizökkenjen az ellentámadásba lendülő ellenfél, s legyen idő, lehetőség a védelem megerősítésére. A trikók megragadásának, a karfogásoknak, a művészi buktatásoknak, a testtel való feltartásoknak, átöleléseknek olyan sokféle változatát dolgozták ki a csapatok, hogy a vétkesekre jóformán nem is lehetett haragudni. Az olasz—argentin „ütközetet", *Schumacher* nyugatnémet kapusnak a francia *Battiston* elleni „merényletét" és *Gentile* egy-egy megmozdulását, no meg az angol *Butcher* (neve hentest jelent) „mészároskodását" leszámítva a sok szabálytalanság ellenére kirívó durvaságoknak — a várakozással ellentétben — nem lehettünk tanúi!

Littbarski (sötét nadrágban) a francia védők gyűrűjében. Az NSZK szélsőjére hiába vigyáztak

*

Megfigyelhettük, hogy minden csapat igyekezett jól megszervezni védelmét, s amint megszerezték a labdát sok-sok előre begyakorolt megoldással rendkívül leleményesen hozták ki a védők kapujuk előteréből. Ha már a csapat erősnek érezte magát a támadásra, akkor az egyéb labdajátékokból kölcsönvett formákkal — kosárlabdázó, vízilabdázó módra — közelítették meg és veszélyeztették az ellenfél kapuját. Mindehhez rengeteget kellett futni, tökéletes labdakezeléssel kellett rendelkezni, és a kapu előtt szinte száz százalékosan kellett lőni, fejelni. A Mundial gólkirálya a döntőben a második félidő tizenkettedik percében jutott először lehetőséghez, s Rossi élt is ezzel: két védő mögül kibújva, csaknem a földről fejelt Schumacher kapujába. A braziloknak lőtt három góljáért pedig nem véletlenül ajándékozta meg 1000 üveg borral az olasz bortermelők szövetsége, az egyik olasz cipőgyár pedig nemcsak reklámként jelentette be, hogy a mesterlövészt és családját élete végéig ellátja cipővel. Ha Rummenigge, *Boniek*, *Zico*, *Rocheteau* nem is részesültek hasonló „kegyben", ők is pontosan céloztak, jóformán valamennyi lehetőségüket kihasználták.

*

Sokoldalú játékosok, szélsőjáték, taktikai szabálytalanságok, emberfogás és területvédekezés, más labdajátékoktól kölcsönzött figurák, kifogástalan erőnlét, tökéletes technika.

hajszálfinom gáncs után a levegőben

S akkor még nem szóltam az utolsó pillanatig tartó, soha sem lankadó lelkesedésről, az önbizalomtól duzzadó győzni akarásról, az ellenfél adottságait feltérképező, és a saját játékosok képességeit ismerő taktika kidolgozásáról és megvalósításáról, a cserék fontosságáról, és jó érzékű alkalmazásáról, az edzések különbözőségéről, és annyi minden másról. Hogy *Reinders* a chileiek ellen, Rummenigge pedig a franciák ellen, beállása után szinte az első labdához érésével gólt szerzett, hogy a brazilok szamba-ritmusban, karneváli hangulatban melegítettek be az edzéseken, hogy az angolok Spanyolországban is rengeteget futottak, nagyon mozgékony, labdás edzéseket tartottak, hogy az olaszok a brazilok elleni mérkőzés előtt egy nappal — minden nemzetközi szokást meghazudtolva — rendkívül keményen és hosszan gyakoroltak, míg a lengyelek elleni elődöntő előtt csak strandoltak, napoztak sőt, pezsgőztek.

Végül *Bearzot* legénysége nyerte a világbajnokságot. Pedig eléggé „dadogva", három vérszegénynek tűnő döntetlennel kezdtek az első szakaszban Lengyelország, Peru és Kamerun ellen. A szövetségi kapitány állására senki sem kötött volna biztosítást akkor, és a játékosok közül legfeljebb csak a veterán kapus Dino Zoffról lehetett elismerő szót hallani. Aztán következett az argentinok elleni taktikus és kegyetlen ütközet, majd a brazilok elleni virtuózjáték, ráadásul pedig sima döntőbejutás a lengyelek ellen, s *Antognoni* meg Rossi máris a legünnepeltebbek közé emelkedett, s dicsfény övezte Gentilét, Cabrinit, *Tardellit*, *Contit* is. Bearzot pedig a brazil-verés után megengedhette magának — és játékosainak — a pezsgős reggelit, majd a nyugatnémetek elleni döntő előtt megígérhette, hogy Madridban újra koccintanak.

Novotny Zoltán

TÖPRENGŐ

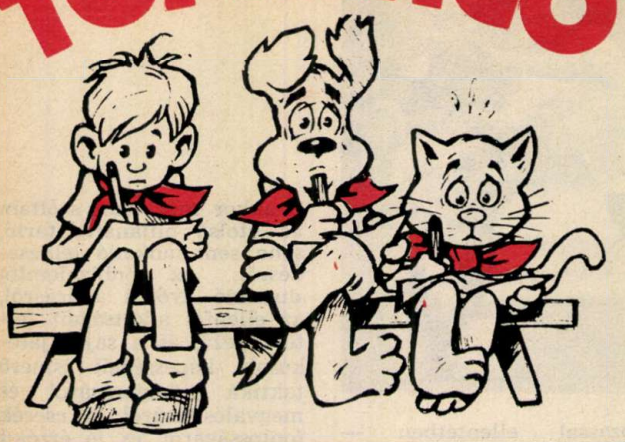

A rejvények megfejtését lehetőleg postai levelezőlapon küldd be! Ha csak kettőt tudsz megfejteni – és azok jók –, már részt vehetsz a heti jutalomsorsoláson. Beküldési határidő: szeptember 27. (Cím: Budapest, Jászai Mari tér 5. – 1397) A borítékra vagy levelezőlapra írd rá: „TÖPRENGŐ".

MEGFEJTÉSEK

20. szám: BETŰREJTVÉNYEK: Ostrava, Sparta. – HOL VAN?: C – OPERA: Smetana: Az eladott menyasszony. – TUDÓSOK HÁZA: Novoszibirszk. – EGY A HUSZONNÉGYBŐL: Hondurász. – REGÉNYBŐL: A 3-as (a 11–2-be)

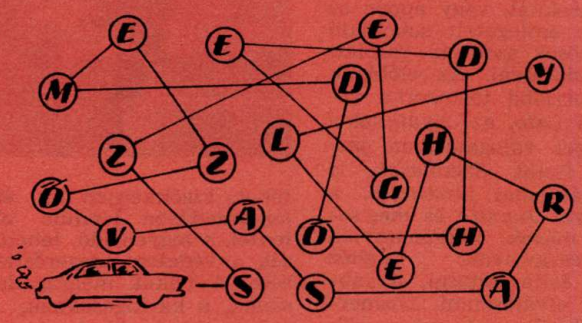

ORSZÁGJÁRÓK. Öten indultak el ezzel az autóval országjáró kirándulásra. Két várost tekintenek meg. E sok-sok betű segítségével mondd meg, melyeket!

ROLLERVERSENYT rendez az őrs. Csak az indulhat, aki megtalálja a járművét. Mit gondolsz, ez a fiú rajthoz állhat-e?

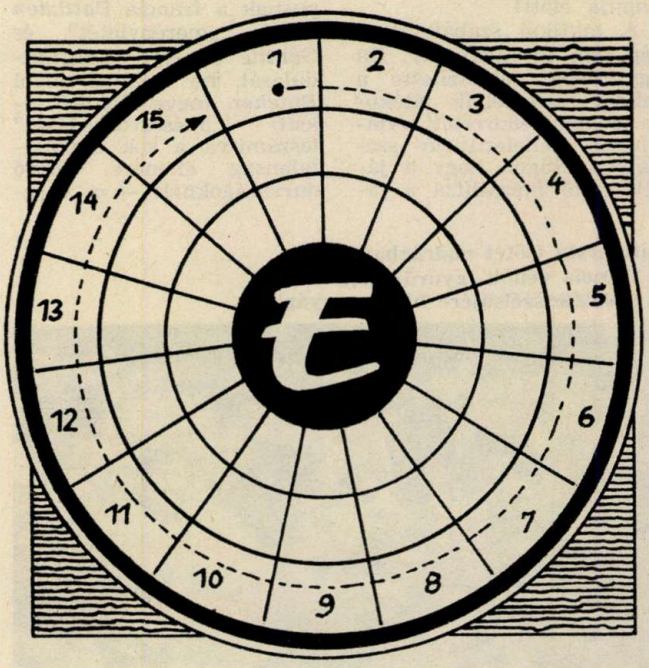

DÍSZES FA. Ha az alábbi meghatározások szerinti négybetűs szavakat beírod a körbe, akkor a külső, számozott mezőkben levő betűkből egy piros bogyós fa nevét kapod megfejtésül. A megfejtést megkönnyíti az, hogy mindegyik szó „e" betűvel kezdődik. Ez a betű pedig már a helyén van.

1. Ma már ritka női név. 2. ... Hírlap (népszerű, fővárosi újság). 3. Ilyen a fa levele. 4. Az autó ezt is megteheti az országúton. 5. Történet, más szóval. 6. Napszak. 7. Hajdú-Bihar megyei község. 8. Amikor nincsen háború, visszafelé. 9. Így nevezik Budapest egyik aluljáróját. 10. Történelmi város. 11. Nagyon ritka férfinév (egy híres viking királynak ez volt a neve). 12. A talpasok vezére (1703). 13. Helyhatározó szó. 14. Besnyőben van! 15. Eötvös Loránd Tudományegyetem.

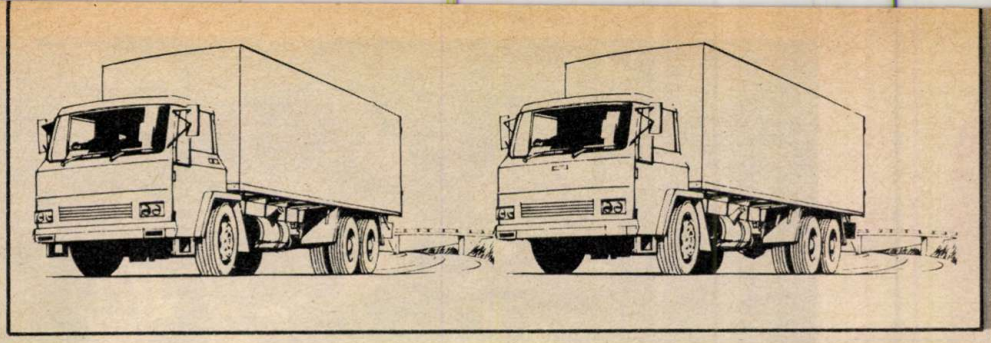

INDULÁS ELŐTT. Ennek a két bútorszállító teherautónak azonnal munkába kell állni. Az egyik gépkocsivezető azt kérdi a társától: „Melyiket választod?" Mire a másik: „Mindegy, hiszen ez a két kocsi semmiben sem különbözik egymástól!"

Vajon igaza van?

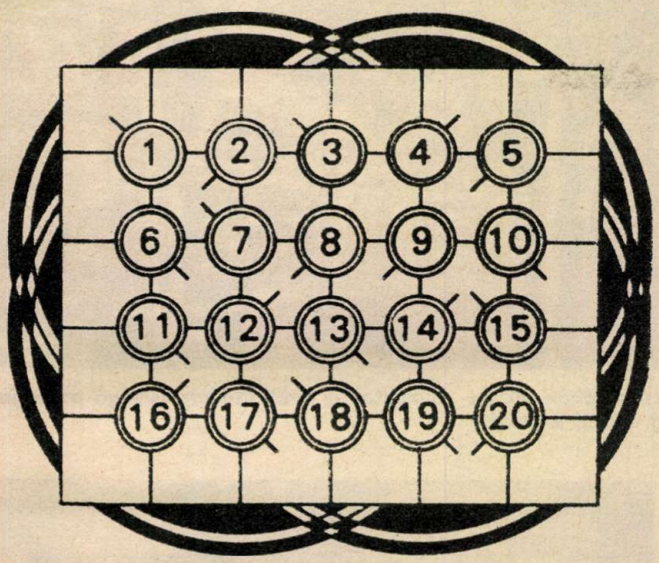

FELE-FELE. A harminc négyzet közül tizenöt üresen marad, a többibe pedig számok kerülnek. Milyenek? A körökbe írt számok segtségével – egy bizonyos logika alapján – kell azokat megtalálnod. A megfejtésed akkor lesz jó, ha az általad beírt számok összege vízszintesen és függőlegesen is 210.

BETŰPIRAMIS. Az alábbi meghatározások alapján töltsd ki a hálót, és a végén állapítsd meg, hány „A" betű található a piramisban.

1. Nevelő. 2. Kicsinyítőképző. 3. Méhlakás. 4. Pépes étel. 5. Üvöltöző ragadozó. 6. Otthona. 7. Az édes, fonott tészta. 8. Kéziszerszám.

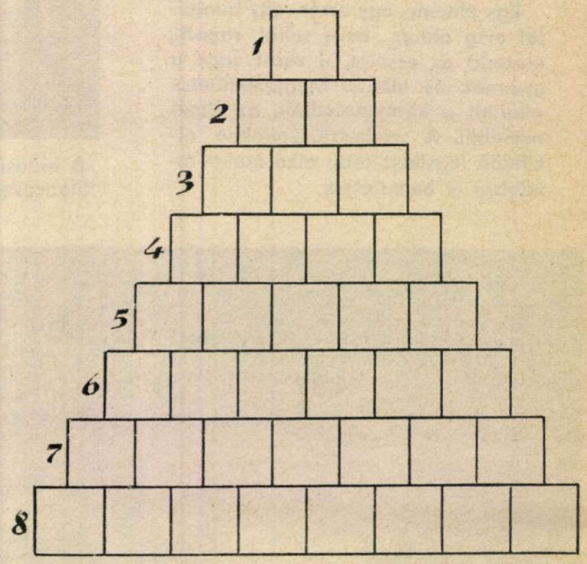

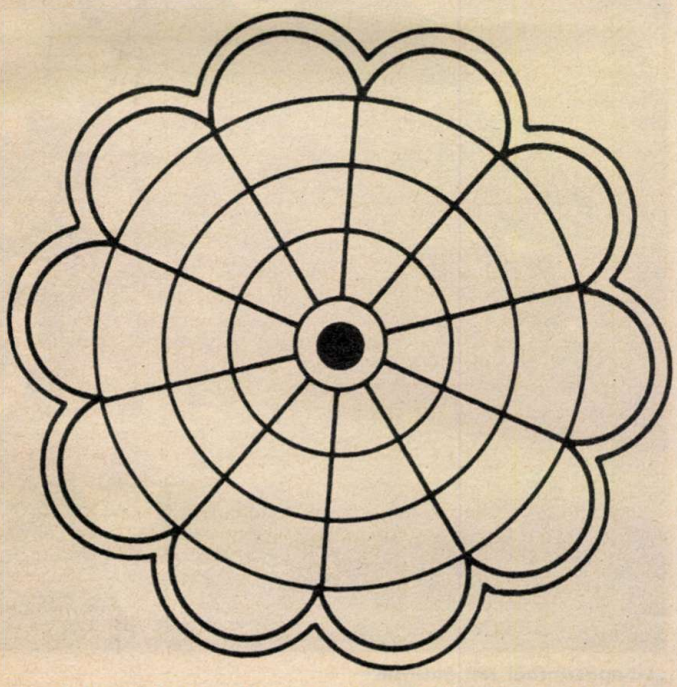

REJTVÉNYVIRÁG. Az alább felsorolt szavakat írd be a kör sugaraiba úgy, hogy a kezdőbetűk az óramutató járásának irányában összeolvasva egy magyar költő nevét adják megfejtésül. Ki a költő?

JÖVŐ, YETI, ÁRPA, NÉMA, NÓTA, AVAR, OKOS, RÓKA, SZEM, AGÁR.

NYERTESEK

A rejtvények megfejtéséért jutalmat kapnak:

19. szám: Horváth Katalin, Bp. XVI., Horváth Péter, Bp. III., Jóna Ildikó, Bp. XII., Labotka Zsuzsa, Bp. XV., Ludányi Mónika, Bp. XIX., Fehér Csaba és Gabriella, Szigetvár, Fekete János, Debrecen, Győrfi Henriette, Apc, Horváth Gábor, Miskolc, Hudi Erzsébet, Dombóvár, Koncz Balajthy Edit, Mezőkövesd, Kostyál Endre, Baja, Madarasi Csilla, Hajdúböszörmény, Mihalkó Tamás, Ózd, Molnár Ibolya, Pécs, Salamon Ágnes, Miskolc, Simon Éva, Jászárokszállás, Tolmóczi Lenke, Kunszenmárton, Tóth Ferenc, Balmazújváros.

20. szám: Czimer Dóra, Bp. XIII., Marosvölgyi Tibor, Bp. XV., Trestyánszki Ildikó, Bp. XV., Ádász Csaba, Békéscsaba, Balku Zsolt, Monor, Berta Mihály, Sződliget, Erdélyi Zsolt, Eger, Gábris Gabriella, Kisbér, Hegedüs Annamária, Ráckeve, Illés Anna, Székesfehérvár, Katona Krisztina, Görbeháza, Király László, Dunaújváros, Lippai Katalin, Kevermes, Mészáros Ildikó, Budaörs, Mészáros Eleonóra, Budaörs, Németh László, Zákányszék, Reinhardt Erika, Gyöngyös, Simon László, Diósjenő, Susztik Zsuzsanna, Újszász, Szücs Tamás, Ózd.

alkotókör

Egy élmény, egy érzés, egy hangulat elég ahhoz, hogy tollat ragadj, elővedd az ecsetet, a vésőt vagy a gyurmát, és alkoss. Megjelenítheted akármit a környezetedből, az élményeidből. A szerkesztőségünkbe elküldött legsikerültebb alkotásokat továbbra is bemutatjuk.

A hidasi Potocska Zoltán textilre „álmodta" a török császár csillogó palotáját. Kilencéves, még szereti a mesét

„Szomorú bohóc" vidám színekkel. Az ötödikes Szabó Edina temperával festett munkája Dévaványáról érkezett

„Libapásztorból lett királyné" Bárdi Róbert, hidasi nyolcadikos szőlőlevelekből állította össze kompozícióját

JÁVAI ALTATÓDAL

Weöres Sándor verse
Zenéjét szerezte: Velősy Anita, Görcsöny

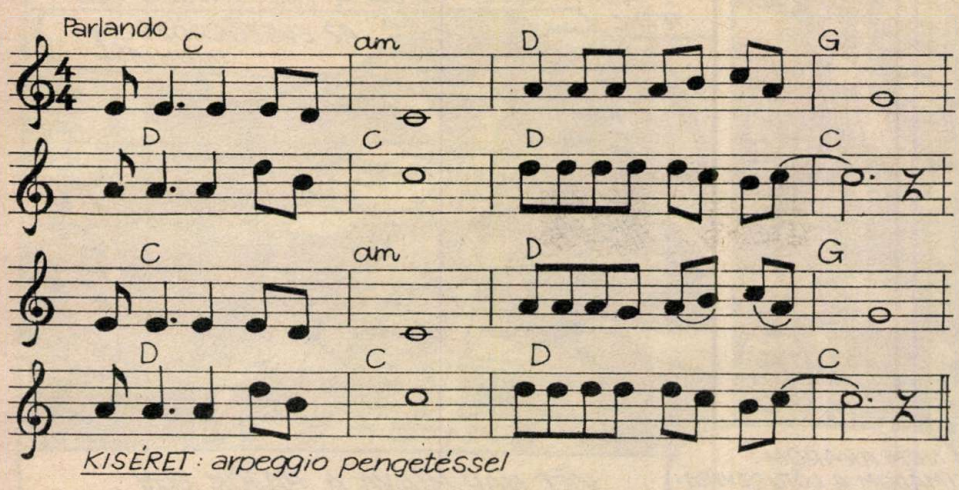

Aludj, lenge madár,
holnap a fa sűrűje vár –
Aludj, tengeri hal,
vánkosod a kusza korall –

Aludj, medve, te vén,
rengetegen a hegy ölén –
Aludj, kék hajú lány,
Csillagokig emel a szárny!

AZ ÚTON NEM VOLT ÚT

Tavaly, mint minden évben kirándultunk az osztállyal. A túra célja (most) a sziget meghódítása és (mint minden évben) a tanulók hajnali ágyból való kirángatása volt. Persze, ilyenkor mindenki a város másik végében lakik. A biciklim kerekében a nyolcas a sok cucctól még nagyobb lett.

A kompon a fele társaság békésen szunyókált, amíg a másik fele nyomorgással töltötte idejét. Gyomromat egy bográcsláb nyomta, úgy úsztunk lefelé a Dunán. Kiszállás után gyalog folytattuk a gyalogutat, többször is meglepődtem, mert az úton nem volt út. A portól szemünk vályogtéglát köpött. Egy tisztáson rogytunk le, és feltámasztottuk a sátrakat. Pont úgy, hogy semmi ne férjen el benne, és a kellő pillanatban a fejünkre rogyjon. Az osztály magas alapzajába gyomrunk kordulása hasított bele. Tüzet csiholtunk és a fóliába beletekertünk mindent, amit ennivalónak néztünk. A tűz körül többen az exponenciális függvény monotonitásáról vitatkoztak, mások a pingponglabdák ballisztikus röppályáját vizsgálták. A tisztás hátsó felén a lábtaposó- és birkózóbajnokság selejtezői folytak.

Egyszer csak harsány diadalüvöltés jelezte: valami szag jön a tűzből! Az élet egycsapásra visszatért a régi kerékvágásba. Tudósok, matematikusok, rugdalózók egymást taposva nyúlkáltak a tűzbe, hogy mentsék a menthetőt, vagyis az ehetőt. Délután számháborúztunk, féltünk, mert a háborúban az úgy illik. Hátborzongató volt! Többször is megnéztük: jól olvastuk-e le a számokat, mert matek órán inkább csak logikáztunk. A megfáradt társaság este a tábortűz elé rogyott. A verebek azt csiripelték, hogy az éjszakai őrségen fantasztikus dolog történik majd. A baglyok huhogásán, a hajók kürtölésén kívül semmi nem zavarta a nyugalmunkat.

Reggel lett. Üvöltött a rádió, a szomszéd sátor és az egész tábor. Az ok: megérkezett a kifli és a tej. A délelőtti program szabad volt: mindenki szabadon megkereshette eltűnt zokniját és hálótársát. Táborbontás.

A visszautazás már simán ment, csak három gombom és a gallérom szakadt le a behajózáskor. Most, amikor a visszaemlékezéseimet írom, a gombokat meg a gallért még nem találtam meg, de szúnyogcsípéseim, hála az orvostudománynak, már meggyógyultak.

(A szomorú az egészben az, hogy már nyolcadikosok vagyunk és soha többé nem leszünk még egyszer így együtt.)

Sárvári Enikő
Mohács

A MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZPONTI LAPJA

Főszerkesztő:
SOMOS ÁGNES

Főszerkesztő-helyettes:
FÜLEKI JÁNOS

Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat

Felelős kiadó:
DR. PETRUS GYÖRGY
igazgató

Szerkesztőség: Budapest, Jászai Mari tér 5. 1397

Telefon: 321-987
321-988
321-989

Postafiók:
Bp. 62. Pf. 508. 1397

Kiadóhivatal:
Budapest, Révay u. 16. 1965
Telefon: 116-660

A beküldött kéziratokat és rajzokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI Budapest, József nádor tér 1. 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra.

Előfizetési díj:
Egész évre 139,50 Ft
I. félévre 77,50 Ft
II. félévre 62 Ft

82.1215 Athenaeum Nyomda Kozma utcai üzeme, Budapest
Rotációs mélynyomás

Felelős vezető:
SZLÁVIK ANDRÁS
vezérigazgató

HU ISSN 0030-9583

INDEX: 25 695

Olvasószerkesztő:
SZIGETI PIROSKA

Művészeti szerkesztő:
CZIFFERSZKY BÉLA
FORRAI JÁNOS

Odüsszeusz és a Küklopsz 3

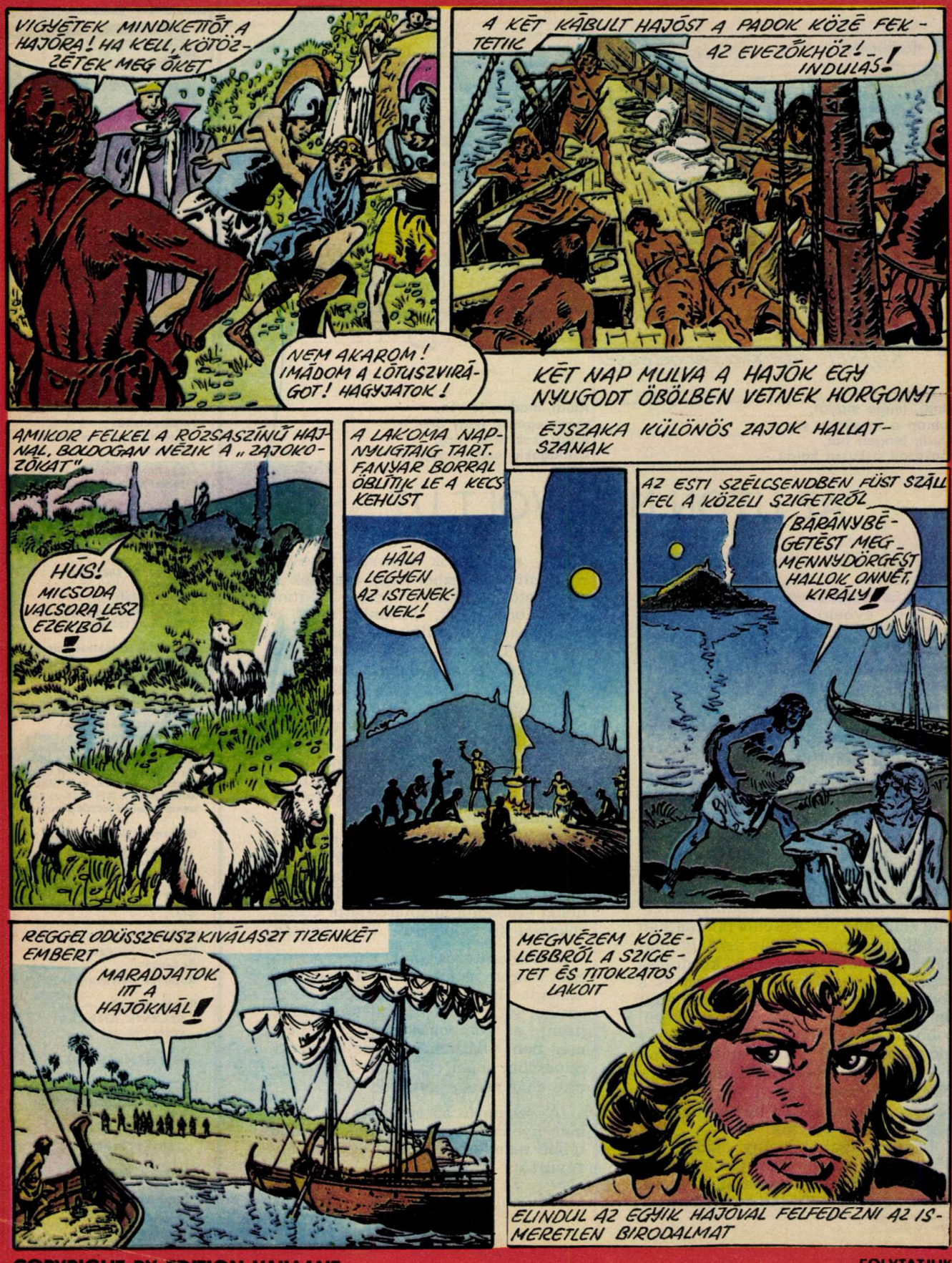

COPYRIGHT BY EDITION VAILLANT

FOLYTATJUK

és a gyerekek világa
oly messze áll egymástól,
akár két bolygó.
A két világ azonban
találkozik valahol
és valamikor.
Kezdetben
csak mint játék,
a felnőttkor
hajnalán pedig
már kötelesség.
Szeptember 29-én
ünnepeljük azokat,
akik fegyverrel
a kezükben
teljesítik
hazafias
kötelességüket.
FOTÓ: KARASZ LAJOS

82/24
XXXVII. ÉVF. 1982. SZEPTEMBER 23. ÁRA: 4 Ft
PAJTÁS

Környezetvédelem — közművelődés — közösség. A békásmegyeri Kelta utcai úttörők rátaláltak jelszavukra. Más csapatok tagjai, nektek mi a jelmondatotok?

A KELTA

A játék sem feledtetheti: a lakótelep környezetén van mit szépíteni

Ezekben a napokban hazánkban minden úttörőcsapat egy mondatot keres. Egyetlen gondolatot, amely nem csupán hangzatos jelszót, hanem értelmes és értékes programot ad az egész úttörőévre.

Keressük együtt a mondatot.

Üljünk föl a HÉV zöld kocsijára, utazzunk húsz percet, s amikor balra meglátjuk a Pilis első vonulatát, s jobbról feltűnik a főváros legfiatalabb lakótelepe, ott szálljunk le. Ez Békásmegyer.

LÉPÉSSZÁM FAPAPUCSBAN

Az egykori falu az emeletre költözött.

Ahogy a régi Békáson lehetett az utca hosszában az al-, meg a felvég, úgy él ma együtt egy kis falu — egyetlen bérházban. Csakhogy, amíg egykor az ember behúzhatta háta mögött a kertajtót, addig a papírfalak között együtt éli életét a ház.

— *Ha a fölöttünk lakó fapapucsot húz* — mondja *Zombori Szilvia* a Jós utca 15-ből —, *megszámolhatom, hány lépéssel ér át a szobán.*

Nagyvárosnyi ember lakik ma Békásmegyeren, a Kelta utcai iskolában tizenhat első osztály kezdett az idén. Négy évnyitót tartottak: két és fél ezer gyerek, meg kétszer annyi szülő így fért csak el az iskolában. Az alsó és a felső tagozat külön életet él, s jószerivel a felsősök sem találkoznak: a párhuzamos osztályok délben váltják egymást.

— *Nem könnyű dolog így úttörőéletet varázsolni* — fordítja le az iskola gondjait a mozgalom hétköznapjaira *Mészáros Géza*, az 5570-es számú Nógrádi Sándor Úttörőcsapat vezetője. — *Egyszerűen nem találunk időpontot, hogy együtt legyen a csapat. Szerencsére lelkes kis társaságaink vannak, s külön-külön is mindenki megtalálja a maga munkáját.*

MIT TEHET EGY GYEREK?

Ehhez a munkához keresik jelmondatukat a békásmegyeriek is. S mert életünk, s benne az úttörőélet, nem választható el lakóhelyünk sorsától, a Kelta utcaiak mondata után kutatva újra meg újra visszataláltunk a lakótelep mindennapjaihoz.

Ezt a visszatalálást erősítik a hatodikos Tigris őrs tagjai is.

— *Tenni kellene a környezetünkért valamit* — mondja *Horváth Ildikó.* — *Csak szégyenkezhetünk, milyen a házak, az iskola környéke. De hát ebben nemcsak a gyerekek hibásak: a felnőttek sem törődnek vele. S velük szemben mi, gyerekek, ugyan mit tehetnénk?*

A mondat után kutatva elsőre a környezet szépítésére gondol *Csörge Krisztina is.* Ő még hozzátesz egy másik szót is: kirándulás.

— *Ha már a lakóhelyünk nem olyan, amilyen lehetne, akkor legalább keressünk fel gyakrabban szép helyeket. Nincsenek messze a hegyek, többet lehetnénk jó levegőn.*

Bagó Mártának nincs testvére, meglehet egyedülléte sarkallja gondolatait:

— *Mi úttörők is többet tehetnénk a közösségért. Nem nagy közösségekre gondolok, hanem arra, amiben élünk: a családra, az őrsre, az iskolára. Jobban kellene törődnünk egymással, megértőbbnek lenni, hogy kevesebb legyen a veszekedés.*

MILYEN SZÍNŰ A TŰZ?

Száraz Ferencné igazgató nem tud a gyerekek vallomásáról, szavaiban mégis Bagó Márta gondolatait folytatja:

— *Úgy igaz, az ország ahány részéből kerültek ide emberek, annyifélék a gyerekeik is. A feladatunk az idei iskolai- és úttörőévben sem más, mint eddig: közösséget teremteni. Ehhez a tennivalóhoz két fogalom társul: környezetvédelem és közművelődés.*

A környezet védelme nem egyszerűen csak a szemét eltakarítását, a gaz kipusztítását jelenti a Kelta utcaiaknak. Hanem azt az

UTCAI JELSZÓ

igyekezetet, amellyel tanórán és órán kívül, őrsi foglalkozáson és szakkörön ismerkednek a természettel. A sokszor már csak képről ismert állatokkal, s a tűz igazi színével. Mert ne fordulhasson még egyszer elő, hogy egy kisdiák a kérdésre: milyen színű a tűz?, azt felelje: kék. Merthogy tüzet csak a gázon látott...

A közművelődésben, így magyarázza az igazgatónő, két nagy feladat akad: az egyik, hogy a szülők a művelődési programokra is bejárjanak az iskolába. S hogy ugyanezek a műsorok, ügyesen elhelyezve a lakótelep egy-egy kis zugába, a gyerekeket — „elcsalják" az iskolából.

— *Megkérdeztük múltkoriban a napköziseket* — mondja Száraz Ferencné —, *hol szeretnek jobban: otthon vagy az iskolában? Egyhangúan azt válaszolták: jobb az iskolában. Meg kell értenünk őket: otthon jobbára egyedül vannak, itt, az iskolában legalább barátok között. Idei úttörőprogramjainkkal éppen a családot szeretnénk erősíteni. Sok szülő eddig is szívesen segítette rendezvényeinket, számítunk rájuk az idén is. Mi tanárok pedig példát és ötletet akarunk adni arra: hogyan tölthetik el együtt is hasznosan a hosszú hétvégeket szülők és gyerekek.*

Környezetvédelem — közművelődés — közösség.

A Kelta utcaiak rátaláltak a saját jelszavukra: a három „k" betűvel kezdődő szóra.

De vajon ott, ahol a diákok tanyán élnek, ahol házimunkának ott az állattartás, vagy akik iskolájukba járva naponta ingáznak — ott mi a legfontosabb egy úttörőnek? Szolnokiak és egriek, szabadbattyániak és püspökladányiak, s ti mindahányan, *írjátok meg* nekünk: mi a ti mondatotok?!

Major Árvácska
Fotó: Wagner Margit

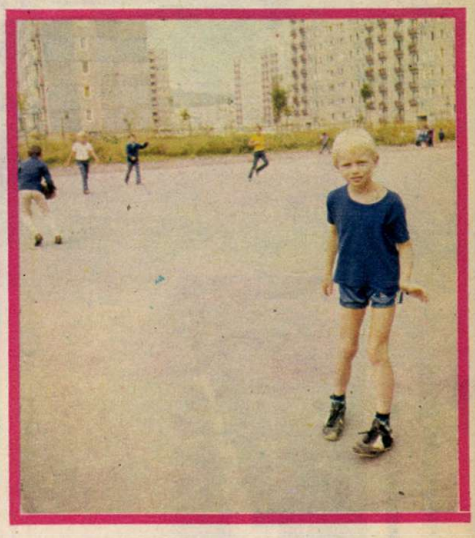

A lakótelep szürkeségét oldja a játék. Görkorcsolyázók, ugrálókötelezők a játszótéren. Van, amikor komolyságra van szükség: a közlekedés nem játék!

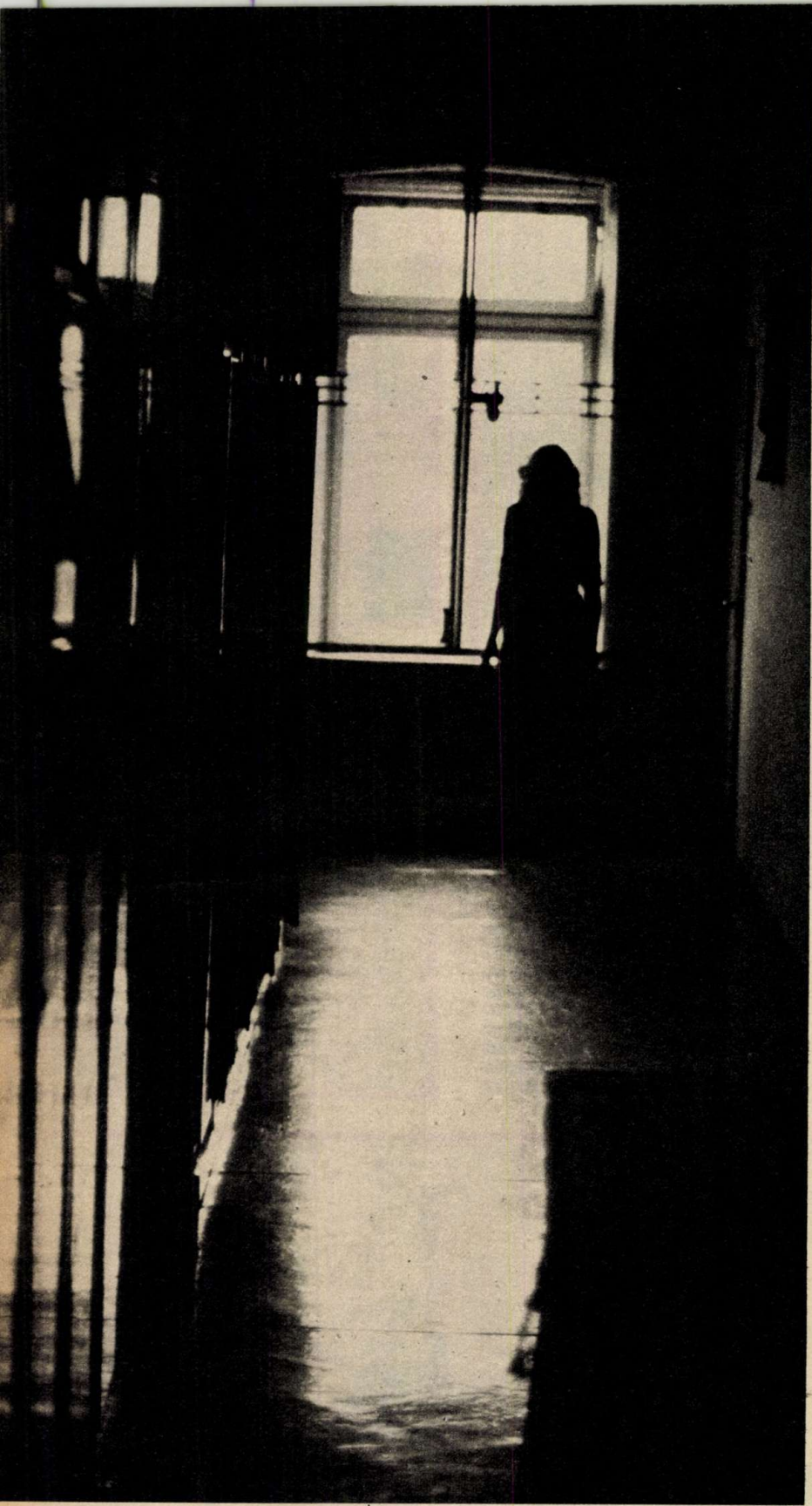

Robert Károly körút 49—51., ideiglenes szállás. Legtöbbször nem jószántából jön ide az ember, hanem hozzák. S. Tibit és K. Ilonát csavargás közben fogta el a rendőrség. S itt — a többi szállással ellentétben — nem csupán a személyi adatukra voltak kíváncsiak, hanem egész eddigi életükre.

Egy fiú, meg egy lány. Először kerültek összeütközésbe a törvénnyel. Önvallomásuk, vagy ahogy a velük foglalkozó nevelők mondják: „önelszámoltatásuk", tőmondatokban írt mentegetőzés, de szűkszavúságukban is a szakadék szélére jutás regénye.

CSAK KOPASZ A BŰNÖS?

Tibi tizenöt éves, kész legény. Az rögtön, az első pillantásra látszik: a várakozási időt arra használta fel, hogy alaposan lemossa magáról a hónapos csavargás szennyét. Tisztán, gondosan fésülten érkezik a terembe, ahová félrehúzódtunk egy kis beszélgetésre. A csuklóján is friss a kötés.

— Mi történt a kezeddel?

Legyint.

— Egy őrült pillanatban... amikor Kopasz, a haverom, a balatoni kiruccanásról visszatérve azt mondta, hogy most már ideje lesz mindenkinek hazamenni, kegyetlenül lelombozódtam. Haza? De hová? Táskámból előkotortam a borotvapengét és...

Pedig Tibinek nem volt oka az öngyilkossági kísérletre. Négy otthona is van. Mehetett volna Gyomára az édesanyjához, Pestre az édesapjához, a nagyanyjához és a szakmunkásképző otthonba. De édesanyját, mint ahogy mondja, nem szereti, mert nem ad neki pénzt. Édesapjáért fenntartás nélkül rajongott, amíg pumpolhatta, de amikor az nemcsak a zsebpénzét csökkentette, hanem a kismotort is eladta, amit korábban vett neki, megorrolt rá. A nagymama nyugdíjas, de az utolsó húszasát is odaadja unokájának, csakhogy korholó lelkibeszéd kíséretében, ami a fiúnak már a könyökén jön ki. Az intézeti otthonba pedig egyszerűen szégyellt visszamenni, mert a szobatársak tudták, hogy a balatoni kaland szökéssel kezdődött, az évzáró előtt egy héttel hagyta el az iskolát.

— A Balatonhoz mennyi pénzzel utaztál el?

— Nekem ezer, Kopaszéknak kétezer forintjuk volt.

— Ez egy hónapon át szállásra sem lehetett elég.

— Ingyen aludtunk. Ahol ránksötétedett, bebújtunk a hálózsákba és már szundiztunk is. Csak ennivalót kellett venni, meg beugrót a szórakozóhelyekre. A kaja ingyen volt.

Még visszaf